

بسمه تعالی

رنگ

در فضاهای آموزشی

استاد دکتر کاتب

(دکتری معماری - دانشگاه UCE انگلستان)

عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا

ما در جهان خارق‌العاده رنگ‌ها زندگی می‌کنیم. «والت دیزنی»

هنگامی که وارد اتاقی می‌شوید و فردی را می‌بینید که به سمت شما حرکت می‌کند، یا وقتی که در ترافیک هستید و نگاهی به تابلوهای تبلیغاتی می‌اندازید، نخستین چیزی که نظر شما را به خود جلب می‌کند رنگ است. زردی دیوار اتاق کودک لبخندی بر لبان می‌نشانند، زمینه نارنجی در تابلوی تبلیغی توجه شما را برمی‌انگیزد. همان‌طور که والت دیزنی به حقیقت گفته است: «ما در جهان خارق‌العاده رنگ‌ها زندگی می‌کنیم.»

ترکیب رنگ‌ها می‌تواند درخششی نورانی، آرام‌کننده ذهن و حالتی دلربا و یا حتی ایجاد هیجان و اضطراب کند. رنگ‌ها همبستگی قدرتمندی دارند که حتی ترکیب دو رنگ سفید و مشکی در لوگوی خاصی، فوراً تصویری را در ذهن مجسم می‌کند. رنگ‌ها همچنین طرف‌دار تساوی انسان‌ها هستند. بدون توجه به سطح درآمد یا حرفه، همه ما می‌توانیم طیف وسیعی از رنگ‌ها را در طول زندگی خود مشاهده کنیم و در دسترس خود داشته باشیم. همان‌طور که طراح افسانه‌ای، دیوید هیکس گفته است: «رنگ‌ها بیش از هر عنصر دیگری و با کمترین هزینه می‌توانند در زندگی انسان‌ها مفید باشند.»

انتخاب رنگ غیر از موضوع سلیقه و توجه به رنگی خاص، نیاز به آشنایی و شناخت دانش رنگ دارد. همچنین رنگ‌ها تأثیرهای فیزیکی و روانی بر بدن ما باقی می‌گذارند؛ قرمز باعث تحریک در افراد می‌شود. برخلاف آن، سبز آرامش ایجاد می‌کند. در یک اتاق قرمز، زمان به سرعت در حال گذر خواهد بود. یک اتاق صورتی به‌طور مؤثری حس خشم را کاهش می‌دهد. واکنش به رنگ‌ها آن قدر قوی است که در واقع قهوه درون یک لیوان آبی، خنک‌تر از همان مایع با همان دما در یک لیوان نارنجی به نظر می‌رسد. ما همه‌روزه از رنگ‌ها و تأثیر و ترکیب آنها، در جهت اطلاع‌رسانی و همچنین فروش اقلام گوناگون استفاده می‌کنیم. رنگ قرمز به‌طور قراردادی به شما می‌گوید که اتومبیل خود را متوقف کنید. رنگ نقره‌ای منحصر بودن را نمایش می‌دهد. چشمه‌های آب معدنی مقداری جلبک دارند که سبزی آن حس زلال بودن و تمیزی را به ما منتقل می‌کند. کارخانه‌های تولیدکننده شکر مقداری رنگ آبی در بسته‌بندی مواد تولیدی به کار می‌برند که نشان‌دهنده شیرینی است؛ بنابراین، استفاده‌های نوآورانه از رنگ می‌تواند باعث گشایش درهایی به‌سوی تولید و گسترش بازار شود.

یکی دیگر از مسیرهای توسعه دانش رنگ، روان‌شناسی رنگ‌ها است. یک نگاه ساده به روان‌شناسی عطرها باعث فروش انفجاری محصولات معطر شد و به همین منوال، روان‌شناسی و شناخت اثربخشی رنگ‌ها نیز موقعیت‌های خود را دارد. برای مثال، کارخانه‌ای که در وان‌های تولیدی خود چراغ‌های رنگی تعبیه کرده است. با زدن یک دکمه شما می‌توانید وان حمامتان را به هفت رنگ مختلف دریاورید تا عامل پریشانی‌تان ناپدید شود.

بسیاری از هتل‌های دارای سبک، انتخاب رنگ نور داخل اتاق را توسط کلیدی به مشتریان خود واگذار کرده‌اند؛ بنابراین، در آینده‌ی نه‌چندان دور، قادر خواهیم بود در هر زمانی اطرافمان را به رنگ دلخواه درآوریم. در بسیاری از موارد، رنگ تنها شاخصه‌ای است که محصولات را از هم متمایز می‌کند. مثلاً چرا شما این سطل زباله را به جای آن دیگری خریدید؟ یا چرا جامسواکی خاصی را انتخاب می‌کنید؟ برخی اوقات رنگ‌هایی را انتخاب می‌کنیم که با محیط هماهنگ باشند و گاهی نمونه‌ای انتخاب می‌کنیم که متمایز بودنش را نشان دهد. در کل، انسان‌های امروزی در مقایسه با گذشته بسیار کنجکاوانه‌تر و پیچیده‌تر به انتخاب رنگ‌ها می‌پردازند. عصر ارتباطات به وسیله اینترنت شروع شد و با پیشرفت‌های ویژه‌ای در زمینه فناوری همراه شده است و همین امر دنیای تازه‌ای از رنگ‌ها و کاربردهای آن را حتی برای افراد عادی ایجاد کرده است.

چگونه از رنگ‌ها استفاده کنیم

کار کردن با رنگ‌ها برای رسیدن به یک ترکیب خاص، می‌تواند برای افراد چالش‌برانگیز باشد، و البته سرگرم‌کننده نیز خواهد بود. یک طرح‌واره از رنگ‌های مناسب، می‌تواند حس گرم و دلپذیر بودن را در اتاق حاکم کند، مثلاً یک طراحی ترسیمی که نظرها را به خود جلب می‌کند، یا پوستری و تابلویی به یاد روزهای گذشته. پیش از یادگیری نحوه به کارگیری رنگ‌ها در جهت رسیدن به نتیجه مطلوب، باید قواعد اولیه رنگ‌ها و ترکیبات را آموخت.

هر تَن یا رنگ‌مایه در گروه یک، دو و سه، سطحی از تیرگی کامل یا روشنایی دارد. این بدان معناست که رنگ‌های سفید و سیاه و خاکستری وجود ندارند. رنگ با توجه به میزان سایه‌ها، یعنی مقدار تیرگی یا روشنایی آن، یا نسبت تقریبی سیاه و سفید در هر رنگ‌مایه بررسی می‌شود. سفید به‌طور افزایشی در تمامی دوازده رنگ اضافه شده و رنگ‌مایه‌هایی را ایجاد کرده است که به آنها روشن می‌گویند. برای مثال، صورتی یک رنگ روشن از پایه رنگ قرمز است. اضافه کردن افزایشی رنگ سیاه یا خاکستری به رنگ‌مایه‌ها، رنگ‌هایی را به وجود آورده است که به آنها تیره گفته می‌شود. رنگ تیره در پایه قرمز را شرابی یا شاه بلوطی می‌گویند. این رنگ‌های روشن و تیره در جدول زیر نمایش داده شده‌اند.

چرخه رنگ

۱۲ جزء این دایره شامل رنگ‌های مایه‌های سطح یک، دو و سه می‌شوند که هر کدام مشتقات تیره و روشن مخصوص به خود را دارند. قرمز در بالای چرخه قرار دارد، و سه رنگ سطح یک در چرخه رنگ شامل قرمز، زرد و آبی می‌شوند. این سه رنگ سطح یک، سه رأس مثلث متساوی‌الساقین درون دایره رنگ را تشکیل می‌دهند. سه تن سطح دوم شامل نارنجی، بنفش و سبز، در میان هر دو رنگ سطح اول قرار دارند و یک مثلث دیگر را می‌سازند. شش رنگ سطح سوم شامل قرمز - نارنجی، زرد - نارنجی، زرد - سبز، آبی - سبز، آبی - بنفش، و قرمز - بنفش می‌شوند. آنها نتیجه ترکیب دو سطح رنگ اولیه و ثانویه هستند.

- رنگ‌های اصلی یا اولیه

قرمز، آبی و زرد که فواصل مساوی و متمایز از هم را روی چرخه رنگ اشغال کرده‌اند.

- رنگ‌های ثانویه

سبز، نارنجی و بنفش / ارغوانی بین رنگ‌های اصلی یا اولیه جای گرفته‌اند.

- رنگ‌های فرعی یا ثالثه

بین رنگ‌های گروه اولیه و ثانویه، رنگ‌های سومین جای گرفته‌اند که از ترکیب رنگ‌های دو گروه یادشده حاصل می‌آیند.

از سوی دیگر، دایره رنگ را می‌توان به دو قسمت تقسیم کرد: یک قسمت رنگ‌های گرم (قرمز، نارنجی - قرمز، نارنجی، زرد - نارنجی، زرد، و سایه‌ها و درجه‌های رنگی مختلف آنها) و قسمت دیگر رنگ‌های سرد (سبز، سبز - آبی، آبی، آبی - بنفش، بنفش و سایه‌ها و درجه‌های رنگی آنها).

در چرخه رنگ، رنگ‌های هم‌تراز آنهايي هستند که در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند؛ و رنگ‌های مکمل نیز آنهايي هستند که روبه‌روی هم واقع می‌شوند. ترکیب رنگ‌های مکمل در کنار هم، نسبت به ترکیب رنگ‌های هم‌تراز، بیشتر احساس تشریفات و رسمیت را ایجاد می‌کنند، در نتیجه این دسته رنگ‌ها آرامش بیشتری را برای ما فراهم می‌آورند. از ترکیب رنگ‌های مکمل (مانند سرخ / سبز یا آبی / زرد) در درجه‌های متوسط تا روشن، برای مکان‌های تشریفات خانیه مانند اتاق پذیرایی یا غذاخوری استفاده کنید. ترکیب رنگ‌های هم‌تراز را برای اتاق‌های خانوادگی و خصوصی‌تر به کار بگیرید. همچنین در جاهایی که نیاز به تسکین و آسایش دارید، مثل حمام و اتاق خواب‌ها، همین دسته از رنگ‌های هم‌درجه را به کار ببرید.

در بررسی بیشتر دایره رنگ باید گفت رنگ‌های اصلی یا درجه اول، رنگ‌هایی هستند که معمولاً از ترکیب هیچ‌کدام از رنگ‌ها ساخته نمی‌شوند، بلکه با ترکیب در هم، رنگ‌های دیگر را می‌سازند. آبی، زرد و قرمز رنگ‌های اصلی را تشکیل می‌دهند. رنگ‌هایی که در بازار تحت عنوان رنگ اصلی عرضه می‌شوند با رنگ‌های اصلی کمی تفاوت دارند، ولی در میان رنگ‌های مختلف، زرد (کادمیوم) با درجه تیرگی متوسط نزدیک‌ترین رنگ به زرد اصلی دایره رنگ است. اناری / زرشکی روشن (ماژنتا) که از ترکیب قرمز کادمیوم و آلیزارین به دست می‌آید نیز به

رنگ اصلی نزدیک است. همچنین آبی (سرائون) که از ترکیب آبی کبالت و اولترامارین و مقداری سفید به وجود می‌آید، به رنگ اصلی نزدیک است.

رنگ‌های درجه دوم یا ثانویه، از ترکیب دو رنگ اصلی ساخته می‌شوند، مانند ترکیب زرد و قرمز که نارنجی می‌شود، یا زرد و آبی که سبز می‌شود و ترکیب قرمز و آبی که بنفش حاصل می‌کند.

رنگ‌های درجه سوم یا ثالثه نیز از مخلوط کردن رنگ‌های اصلی با رنگ‌های درجه دوم به دست می‌آیند. این رنگ‌ها عبارت‌اند از زرد - نارنجی، قرمز - نارنجی، قرمز - بنفش، بنفش - آبی، سبز - آبی و سبز - زرد که در کنار سه رنگ اصلی و سه رنگ درجه دوم، مجموعه رنگ‌های چرخه دوازده‌تایی رنگ را کامل می‌کنند.

رنگ‌های سرد، گرم و خنثی

رنگ‌های موجود در چرخه رنگی از لحاظ تأثیراتی که بر روح، روان و ضمیر خودآگاه و ناخودآگاه ما می‌گذارند، به سه دسته رنگ‌های گرم، سرد و خنثی تقسیم می‌شوند. رنگ‌های گرم به آن دسته گفته می‌شود که محرک سامانه عصبی هستند، احساسات ما را قوت می‌بخشند و تشدید می‌کنند. این رنگ‌ها در همان برخورد نخستین، تعداد ضربان قلب و هیجانات ما و همچنین توان انتقال سلول‌های انرژی‌زا را در بدن انسان به شدت افزایش می‌دهند. تأثیر اصلی این رنگ‌ها بر شاخه سمپاتیك دستگاه خودکار عصبی است.

رنگ‌های گرم بر فعالیت روزمره زندگی ما می‌افزایند و به زندگی ضرب‌آهنگ تند و شاد می‌بخشند. این رنگ‌ها فشار خون را بالا می‌برند، تنفس و ضربان قلب را سریع و گرمی و حرارت را به بیننده القا می‌کنند. رنگ‌های اصلی یا ترکیباتی از قبیل قرمز، نارنجی، زرد، سبز، قرمز - نارنجی، زرد - نارنجی (پرتق‌الی)، بنفش متمایل به قرمز (قرمز - بنفش) در زمره رنگ‌های گرم قرار می‌گیرند.

رنگ‌های سرد، آن دسته هستند که تأثیرات آرام‌بخش دارند و حس لطافت، آرامش و کم‌حرکی را به ما القا می‌کنند. این رنگ‌ها که ترکیباتی از قبیل آبی - سبز (فیروزه‌ای)، سبز مایل به آبی، آبی - بنفش، بنفش متمایل به آبی (آبی - بنفش) و آبی را در خود دارند، به‌طور مستقیم بر شاخه پاراسمپاتیك دستگاه عصبی خودکار اثر می‌گذارند و موجب پایین آمدن فشار خون و کاهش سرعت تنفس و ضربان قلب می‌شوند.

رنگ‌های خنثی اعم از سیاه، سفید، خاکستری (طوسی)، بژ و قهوه‌ای، رنگ‌های مایه‌هایی هستند که در طیف رنگی و دایره رنگ جایگاهی ندارند و از ترکیب رنگ‌های دیگر به وجود می‌آیند. اصولاً سیاه و سفید رنگ محسوب نمی‌شوند و خاکستری که از ترکیب سیاه و سفید به وجود می‌آید، جزو دسته رنگ‌های خنثی است. به این دسته، بی‌رنگ‌ها نیز می‌گویند.

انتخاب رنگ‌های خنثی و ترجیح مکرر آنها به رنگ‌های دیگر، از نظر روان‌شناسی نشانه‌ای از داشتن نظرگاه منفی

نسبت به زندگی است. کسانی که گرایش بسیار به این رنگ‌ها دارند، معمولاً انسان‌های اندوهگین، افسرده و ناامید هستند. اما این رنگ‌ها در مواقعی از خصوصیات مثبت هم برخوردارند، از جمله اینکه بهترین انتخاب برای فضاهای آموزشی به شمار می‌روند که نیاز به تمرکز هرچه بیشتر دانش‌آموزان و آموزگاران وجود دارد.

رنگ‌های تأکیدی (آکسان)

رنگ‌های تند و درخشانی هستند که برای زنده کردن و نیرو بخشیدن به یک مجموعه رنگی اضافه می‌شوند؛ مانند رنگ صورتی تند چند کوسن و یک جفت شمع در اتاق نشیمنی که با مجموعه‌ای از رنگ‌های روشن در مایه گرم رنگ آمیزی شده است.

رنگ زمینه

رنگ زمینه رنگی است که در بزرگ‌ترین سطوح و به بیشترین میزان در یک فضا استفاده شده است، مانند رنگ دیوارهای یک اتاق. رنگ زمینه، اغلب به عنوان پس‌زمینه‌ای برای سایر رنگ‌های به کار رفته در یک اتاق مورد استفاده قرار می‌گیرد و سایر رنگ‌ها مانند گروه تأکیدی یا متضاد را در خود جای می‌دهد.

رنگ‌های متضاد

تضاد باعث ایجاد وحدت و جذابیت در زمینه بصری می‌شود و عاملی برای انتقال اندیشه‌ها و احساسات از طریق ساده‌تر به بیننده است. عنصر تضاد در برابر عنصر هماهنگی، ضمن ایجاد لذت بصری باعث ایجاد تعادل می‌شود. رنگ‌های متضاد در کنار هم تأثیر چشمگیری بر بیننده باقی می‌گذارند، چنان‌که حتی پس از بستن چشم‌ها این تأثیر تا مدت کوتاهی در ذهن مخاطب باقی می‌ماند. این رنگ‌ها بهترین انتخاب برای فضاهایی هستند که کاربری کمتری دارند و شخص در طول روز، مدت زمان کمتری را در آن محیط سپری می‌کند.

رنگ‌های مکمل

این رنگ‌ها در چرخه رنگ در مقابل یکدیگر قرار دارند و اگر در کنار هم باشند، نمایی چشمگیر و متعادل می‌آفرینند. این رنگ‌ها هرگز از یک خانواده نیستند و حداکثر تفاوت را با یکدیگر دارند. رنگ‌های بنفش و سبز مغزیسته‌ای و

نیز دو رنگ فیروزه‌ای و نارنجی، دو نمونه بارز از رنگ‌های مکمل محسوب می‌شوند. برخی تصور می‌کنند که نارنجی و سرخ متضادند، درحالی‌که در چرخه رنگ کنار هم قرار می‌گیرند و هماهنگ هستند.

رنگ‌های هم‌پرده

این رنگ‌ها لزوماً از یک خانواده نیستند، بلکه هر دو به میزان مساوی رنگ قرمز یا آبی دارند و هیچ‌یک بر دیگری غلبه نمی‌یابند، مانند زرد پررنگ و آبی پررنگ. در ترکیب رنگ‌ها در دکوراسیون توجه به اینکه رنگ‌ها در یک مکان خاص و در کنار سایر رنگ‌ها زیبا جلوه کنند، ضروری است. تنها عنصر علاقه نمی‌تواند به شما در رنگ‌آمیزی دکوراسیون کمک کند، چون امکان دارد رنگی که برای اتاق نشیمن می‌پسندید در درازمدت موجب دلزدگی شود و مکان اقامت را برای شما تحمل‌ناپذیر کند. بنابراین بهتر است پیش از هرگونه اقدام برای تغییر چیدمان محیط سکونت خود، هنگامی که رنگ‌های موردپسندتان را انتخاب کردید، با استفاده از مداد رنگی، مداد شمعی، آبرنگ یا هر وسیله رنگ‌آمیزی دیگری که در اختیار دارید آنها را در کنار هم روی یک قطعه کاغذ سفید آزمایش کنید. سپس به چرخه رنگ مراجعه کنید و با استفاده از آن، رنگ مورد نظرتان را بیابید و رنگ منتخب خود را در کنار آن امتحان کنید.

رنگ های اصلی یا اولیه

ترکیب سه رنگ اولیه زرد و قرمز و آبی، صحنه مورد نظر تان را به نمایشی از رنگ های ناب تبدیل می کند. این رنگ های اصلی، پایه و اساس همه رنگ های دیگرند و هر کدام از این سه رنگ به تنهایی و بدون کمک گرفتن از دیگر رنگ ها می توانند نمایشی برجسته و سرشار از اعتماد به نفس داشته باشند. قرار گرفتن سه رنگ اصلی در کنار هم، ساده ترین ترکیب رنگ های سه گانه اصلی را شکل می بخشد. با کمال شگفتی، مشاهده می کنیم که بسیاری از افراد مایل به استفاده از رنگ های اولیه در وسایل و اسباب بازی های کودکان هستند و از این موضوع غافل می شوند که ترکیب رنگ های اصلی زرد و قرمز و آبی، حالتی گرافیکی و بزرگ سالانه به خود می گیرد که مناسب سن کودکان نیست. در تبیین این موضوع می توانید به نقاشی «شبکه کامل» اثر پیت موندریان، نقاش معروف، توجه کنید. این اثر منبع الهام خوبی نه تنها

۵

برای دکوراسیون اتاق بچه ها، بلکه برای همه فضاهای معمول زندگی است.

شما می توانید اتاق خواب شکوهمند و شایسته ای با استفاده از رنگ های زرد و قرمز و آبی طراحی کنید و یا چند تا از اتاق های دیوار به دیوار را با سایه روشن های مختلف هریک از رنگ های اصلی رنگ آمیزی کنید. این نکته را فراموش نکنید که رنگ ها بر اثر تابش نور به اجسام و انعکاس آنها به وجود می آیند. برای مثال، هنگامی که رنگ قرمز دیوار با نورپردازی حساب شده روی دیوار زرد بازتاب می یابد، آن دیوار به رنگ نارنجی دیده می شود، یا زمانی که نور تابانده شده به دیوار زرد روی دیوار آبی منعکس شود، سبز درخشانی حاصل می شود.

رنگ در فضاهای آموزشی

با توجه به میزان نورهای داخل شونده به یک اتاق، بازتاب‌های آن نورها می‌توانند همچون یک منشور عمل کنند. از این اصل کلی می‌توان در چیدمان لایه‌های درخشان هریک از رنگ‌های اصلی در فضای آشپزخانه یا اتاق خواب استفاده کرد و با جاری شدن نور به درون اتاق‌ها فضایی رنگین‌گمانی به آنها بخشید.

با محصور کردن هریک از رنگ‌های اولیه به وسیلهٔ قاب‌های سیاه، سفید و خاکستری، چشم‌اندازی کاملاً متفاوت ایجاد می‌شود. در واقع، با محبوس کردن این رنگ‌ها در محدودهٔ خصوصی اطرافشان، از ثبات رنگی آنها محافظت کرده‌ایم. موندریان نیز با رنگ‌آمیزی شکل‌های هندسی با رنگ‌های اولیه و قرار دادن آنها در حصاری از نوارهای سیاه بر زمینه‌ای از سفید، همین کار را انجام داد.

برای به وجود آوردن ترکیبات رنگی‌ای که به نسبت رنگ‌های سه‌گانهٔ اصلی انتظار کمتری از آنها می‌رود، می‌توانید از سه رنگ‌مایهٔ پرنرژی صورتی، آبی و سبز استفاده

کنید. کنار هم قرار دادن رنگ‌های گرم و سرد، همواره روشی مناسب برای خلق یک فضای رنگی برجسته و درخشان بوده است که به دلیل داشتن ترکیبی بکر با درون‌مایه‌ای طبیعی، برای همیشه در یادها می‌ماند. این ترکیب رنگی به گونه‌ای نیست که افراد را به محض داخل شدن به اتاق تحت تأثیر قرار دهد و سپس فراموش شود. این نوع آرایش رنگی با آنکه به اندازهٔ تمامی ترکیبات رنگی گرم و سرد تأثیرگذار نیست، بسیار جسور و بی‌باک است. برای نمونه می‌توان سبز لیمویی، قرمز تمشکی و بنفش را در کنار هم قرار داد و ترکیبی جالب خلق کرد.

رنگ‌های گرم

تمامی رنگ‌هایی که دارای تُن (رنگ‌مایه) قرمز هستند، گرم محسوب می‌شوند. در اساس اضافه کردن رنگ زرد به قرمز است که باعث تفاوت آن با رنگ‌های تند می‌شود. رنگ‌های گرم، همچون قرمز - نارنجی، نارنجی، و زرد - نارنجی، همواره در ترکیب خود مخلوطی از قرمز و زرد دارند و طیف وسیع‌تری از احساسات را دربر می‌گیرند. رنگ‌مایه‌های گرم آرامش‌بخش، خودانگیخته و خوشایند هر فردی به شمار می‌آیند. مانند غروب خورشید در آریزونا، گرمی این رنگ‌ها پراکنده می‌شوند و تمامی محیط اطراف را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

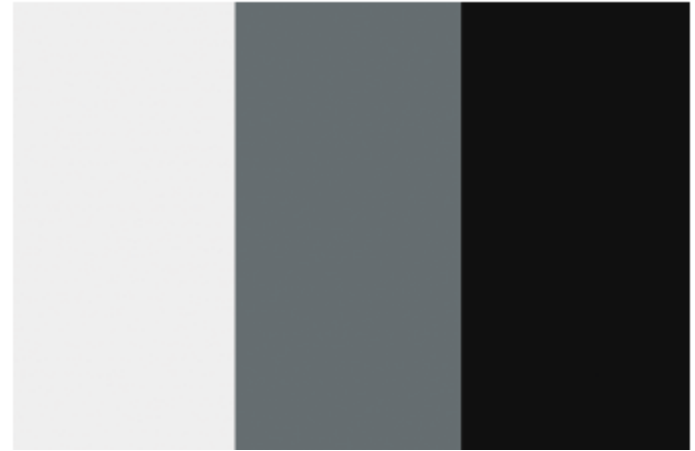
Warm Colors

رنگ‌های خنثی

در دنیای رسمی و حرفه‌ای تجارت، رنگ با موشکافی بسیار ارزیابی می‌شود. در طراحی لباس، واژه رسمی با خاکستری‌ها و سایه‌هایی از سیاه معنی می‌یابد، زیرا این رنگ‌ها خصوصیات شخصی ندارند و حقیقتاً خنثی هستند؛ هر چند خاکستری‌های گرم پس‌زمینه‌ای عالی برای رنگ‌های درخشان مانند قرمز، آبی یا نارنجی فراهم می‌کنند. طرح‌هایی بر پایه خاکستری‌های رنگی در ترکیب با رنگ‌های روشن، خنثی می‌شوند. خاکستری رنگی غیرمهیج، اما کاربردی است که پیامی جدی را با کمترین شوخ‌طبعی انتقال می‌دهد. همچنین سفید، تنها به معنای نبود رنگ نیست، بلکه در همان حال پاکی و معصومیت را ابراز می‌دارد و نیکی و حقیقت را منتقل می‌کند. سفید نیز جزو رنگ‌های خنثی به شمار می‌رود و به یاد داشته باشید که افراد خوب و نیک‌سیرت همیشه سفید می‌پوشند. رنگ‌های سرد، پژواکی از پاکیزگی یخ هستند، به خصوص زمانی که با آبی‌های کم‌رنگ ترکیب شوند، اگرچه مایه‌های گرم‌تر سفید پالایش، سکون و آرامش را القا می‌کنند. با آنکه سفیدی که به تنهایی استفاده شود کسل‌کننده است، اگر با رنگ‌های پرنرژی ترکیب شود دارای جاذبه و مورد توجه خواهد شد.

ترکیب رنگ سفید و سیاه کلاسیک و درعین حال مهیج است، مانند تیترو روزنامه‌ها، کلیدهای پیانو و لباس تاکسیدو یا اسموکینگ مردانه. در طراحی داخلی سیاه و سفید کاشی‌ها حس لطافت و زیبایی را به تالار ورودی اضافه می‌کند. درحالی‌که در طراحی لباس، هیچ ترکیبی به اندازه سیاه و سفید صدفی، همه‌پسند و بین‌المللی نیست، و هنگامی که با تک‌رنگ درخشانی مانند قرمز یا صورتی گرم ترکیب شود، کمی تعجب‌آور و قطعاً جالب و زیبا خواهد بود. سیاه می‌تواند اسرارآمیز و درعین حال اغواگر باشد، مانند گریه‌های سیاه و فیلم‌های ژانر سیاه. به علت قدرت زیاد سیاه، حتی یک خط نازک مشکی، رنگ‌ها را در طراحی گرافیکی از هم جدا می‌کند.

به‌طور کلی متضادترین رنگ‌های خنثی سفید و سیاه هستند که در معماری داخلی بسیار کاربرد دارند. در این تصویر استفاده از این دو رنگ را در تختخواب و سایر لوازم اتاق و نیز همنشینی آنها را با یکدیگر ملاحظه می‌کنید.

در این نما استفاده از رنگ طوسی و خاکستری در دیوارها و مبلمان، و باهم آبی آنها با تابلو و حجم مجسمه گون کرم و قهوه‌ای مشهود است. البته مانند تصویر قبلی، کف‌پوش کرم کمی از شدت سردی فضا کاسته و باعث تنوع رنگی در فضای کسل شده است.

رنگ‌های خنثی می‌تواند در هر طیفی وجود داشته باشد. شدت تونالیت رنگ می‌تواند متنوع باشد و تأثیر آن در فضا نیز کاهش می‌یابد. کرم کم‌رنگ و سفید در موکت کف، تختخواب و قاب پنجره، همه در هماهنگی با دیوار خاکستری و کف‌پوش تیره هستند. وجود نور طبیعی در این اتاق و تماشای طبیعت بیرون از پنجره آرامش خوبی به همراه دارد. قسمتی از اتاق که چشم‌اندازی زیبا دارد، با رنگ‌های خنثای خاکستری و سفید مزین شده است. در این فضا نیز یکنواختی محیط با وجود یک آباژور با پایه سبز - آبی و وسایل رنگی روی زمین کاهش یافته است و رنگ‌ها به غنای تصویر می‌افزایند.

رنگ‌های تیره

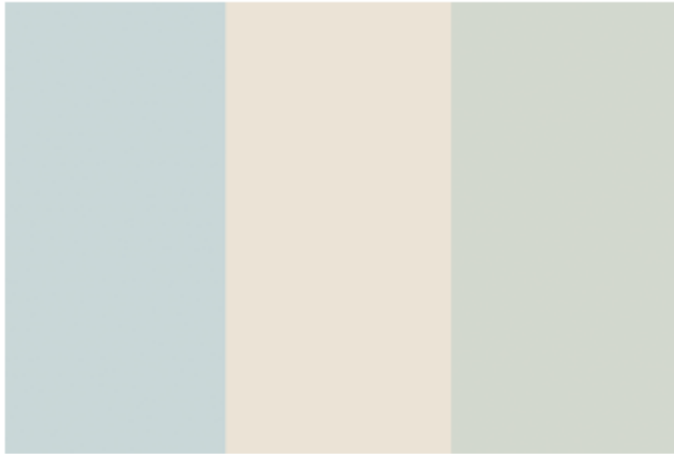
رنگ‌های تیره آنهایی هستند که میزانی رنگ سیاه در ترکیب خود دارند. این رنگ‌ها فضا را بسته و کوچک‌تر نشان می‌دهند. رنگ‌های تیره پرخلقت و تأثیرگذارند. در فصل‌ها، نشان‌دهنده پاییز و زمستان هستند. مخلوط کردن رنگ‌های روشن و تیره با یکدیگر، راه معمول و مهیجی است که تضاد را در طبیعت به نمایش می‌کشد، همانند روز و شب و اختلاف میان آنها.

رنگ‌های روشن

رنگ‌های روشن شامل سایه‌های بسیار کم‌رنگ می‌شوند. آن‌ها روشنایی‌شان را از نبود رنگ مرئی در ساختارشان به دست می‌آورند و تقریباً نامرئی هستند. هنگامی که میزان روشنایی آن‌ها افزایش می‌یابد، تفاوت بین تُن‌های مختلف آن روند نزولی پیدا می‌کند. رنگ‌های روشن محیط اطراف را دلبازتر می‌کنند و حس شادی، آسایش و رشد را افزایش می‌دهند. آن‌ها همانند پارچه ظریف پرده کنار پنجره، پیام آرامش و آسایش را به ما منتقل می‌کنند. به کار بردن رنگ‌مایه‌های سبک و روشن بدون تضاد رنگی زیاد، راحت‌ترین راه برای تولید یک ترکیب رنگی لطیف و ملایم است. صورتی ملایم به عنوان رنگ صامت در جعبه رنگ، خوشمزگی و خوشایند بودن را در خود دارد و در هر بخشی از زندگی روزمره، از رستوران گرفته تا مد و لباس، کارآمد است؛ وقتی که با بنفش و سبز ترکیب شود، به رنگ تابع اما جادویی ثانویه چرخه رنگ تبدیل می‌شود. رنگ‌های لطیف و آرامش‌بخش عموماً برای دکور و آرایه‌های منزل مناسب‌اند. این ترکیب‌ها شاد و بشاش، در عین حال جذاب و آرام هستند.^۱

۳۳

رنگ‌های بسیار روشن

رنگ‌های بسیار روشن جزء نرم‌ترین سایه‌ها هستند. آن‌ها حداقل ۶۵ درصد رنگ سفید و مقدار کمی از رنگ‌های به اصطلاح نرم یا رماتیکیک در ترکیب خود دارند. رنگ‌های بسیار روشن همچون استخوانی، آبی روشن و صورتی، نشانه‌ای از ملایمت در خود دارند، آن‌ها را می‌توان در ابتدای صبح، در ابرهای صاف مشاهده کرد، یا در صورتی مات یک صبح مه‌آلود. این دسته از رنگ‌ها به علت آرامش‌بخش بودن، عموماً در طراحی داخلی مورد استفاده زیاد قرار می‌گیرند. در ترکیب رنگ‌های برازنده تنها از تدرنگ ملایم و کم‌رنگ استفاده می‌کنند. برای مثال، اندکی رنگ زرد در ترکیب با سفید، رنگ کرم ملایمی را می‌سازد که می‌توان برای یک درجه از سفید گرم‌تر بودن در اتاق‌ها استفاده کرد. نمایش نورهای طبیعی، سایه‌روشن‌های لطیف و نورهای جزئی با ظرافت معمارانه را تولید می‌کنند که به چیدمان زیبا و باب‌پسند روز کمک می‌کند. جدول رنگی که از رنگ‌هایی مانند پوست تخم‌مرغ و پارچه کتان ترکیب شده باشد، قابل‌قیاس با سایر ترکیبات رنگی است و انتخاب‌های کارآمدی را به‌جای سفید بی‌رنگ و طرح‌های بدون رنگ به ما می‌دهد. در طراحی لباس، پارچه‌های زیبای کتان، ابریشم، پشم و مخمل در رنگ‌های ملایم، احساس راحتی همراه با توانگری و ثروت را انتقال می‌دهند که سبک کار و مُد دوران کلاسیک را به وجود می‌آورند.

رنگ‌های براق

میزان خلوص یک رنگ درون یک تن، میزان براق بودن آن را مشخص می‌کند. وضوح رنگ‌های براق با حذف رنگ‌های خاکستری یا سیاه به دست می‌آید. آبی‌ها، قرمزها، زردها و نارنجی‌ها، رنگ‌های زنده و جذابی هستند، برای نمونه اتوبوس زرد مدرسه، تعدادی بالون و بادکنک رنگی یا قرمزی دماغ دلقک، هیچ‌کدام هرگز بی‌توجه باقی نمی‌مانند. رنگ‌های براق با حالت نشاط‌بخش و خوشحال‌کننده‌ای که دارند، برای بسته‌بندی یا امور مرتبط با مد و تبلیغات مناسب‌اند.

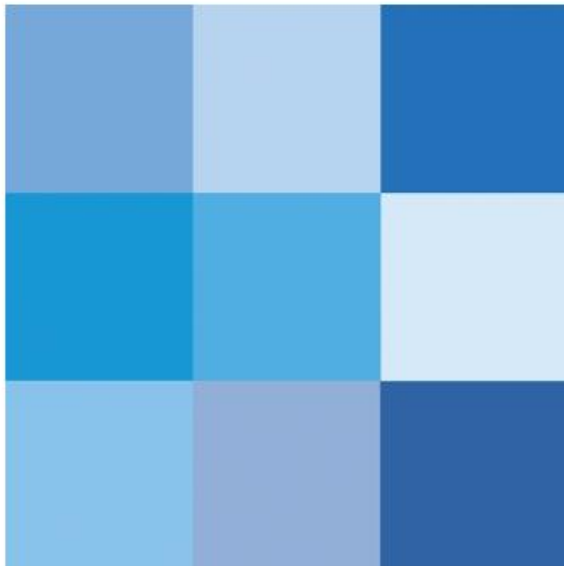

آبی

اگر آبی رنگ مورد علاقه شماست بدانید که انتخاب شایسته‌ای است. آبی رنگی است که علاقه‌مندان زیادی دارد، زیرا رنگ آرامش و احساس خوشی است. اصولاً رنگ آبی ضربان قلب را کاهش می‌دهد و تنفس را آرام می‌کند و نیز فشار خون را به‌طور موقت پایین می‌آورد و تقریباً تمام ویژگی‌های مثبت را دارد. وقتی رنگ آبی را می‌بینیم، ناخواسته رنگ دریا و آسمان برایمان تداعی می‌شود و شاید خیلی هم دل‌تنگ گذرانِ اوقات فراغت و خوشی در کنار دریا باشیم.

آبی در همه طیف‌هایش از متداول‌ترین رنگ‌های مورد علاقه مردم است. شاید بتوان علت را چنین بیان کرد که هیچ رنگی به اندازه آبی سایه‌های گوناگون و متنوع ندارد. یکی از تأثیرات کلی این رنگ غیررسمی بودن آن است که به‌طرزی شگفت‌آور فضایی راحت و سرشار از امنیت ایجاد می‌کند. از این رو می‌توان گفت رنگ آبی بسیار آرام‌بخش و تسکین‌دهنده است که در انسان ایجاد امنیت و آرامش می‌کند. به همین دلیل است که در اکثر مطب‌های پزشکی و اتاق‌های جراحی از آن بهره می‌گیرند. آبی را می‌توان برای اتاق‌های خواب و سرویس‌های بهداشتی در نظر گرفت. در کل برای محلهایی که به‌نظر باید خنک و آرام‌بخش باشند، استفاده می‌شود.

پالت‌های رنگ آبی

همنشینی و ترکیب طیف‌های مختلف آبی با مجموعه‌ای از رنگ‌های گرم و سرد را در تصاویر زیر مشاهده می‌کنید:

در این فضا رنگ‌های سرد و گرم در کنار رنگ خنثی جای گرفته‌اند. آبی تیره و رنگ کرم در این اتاق خواب تقریباً به‌طور یکسان در نظر گرفته شده است، به‌طوری‌که دیوار پشت تخت و روتختی، آبی و رنگ دیوارها، تخت و آباژورهای کناری کرم هستند و رنگ خاکستری و خردلی نیز به‌طور محدود در کوسن، روتختی و آویز سقفی به کار گرفته شده است.

همنشینی رنگ آبی با نارنجی که مکمل یکدیگرند، در این اتاق بسیار زیبا به نظر می‌رسد. کف پوش با رنگ طبیعی چوب و نوارهای نارنجی به کار رفته در قسمتی از دیوار، به‌خوبی هماهنگ شده‌اند. رنگ سورمه‌ای و سبز نیز که بسیار محدود در تزئینات آویخته شده از سقف دیده می‌شوند، همین‌طور صندلی راحتی و کمد که به رنگ کرم هستند، تنوع بصری را در این محیط ایجاد کرده‌اند.

سورمه‌ای که طیف دیگری از آبی است، با رنگ آبی آسمانی و خاکستری روشن و ارغوانی در این قسمت از ورودی مشاهده می‌شود. رنگ سورمه‌ای که نشانگر احترام است، به‌عنوان پس‌زمینه انتخاب شده است و رنگ‌های دیگر به‌طور محدود برای جلوگیری از خستگی چشم به کار گرفته شده‌اند.

ترکیب رنگی طیف‌های مختلفی از آبی و رنگ نارنجی به‌عنوان مکمل آن به همراه خاکستری.

روان‌شناسی رنگ آبی

- آبی دارای بیشترین محبوبیت میان رنگ‌هاست و به‌ویژه رنگ مورد علاقه آقایان محسوب می‌شود.
- در عمل، تمامی برخوردهای ما با رنگ آبی دارای حالت‌های مثبت‌گونه هستند که این باعث تعالی و آرامش خواهد شد.
- آبی لاجوردی فرمان به احترام گذاشتن می‌دهد و نشان‌دهنده وفاداری، قابل اعتماد بودن، صداقت و یکپارچگی است.
- آبی باعث بزرگ‌تر به نظر رسیدن فضای موجود می‌شود و گذشت زمان را در حال، کند می‌سازد.
- آبی تیره در بسیاری از فرهنگ‌ها نماد توانمندی است و عالی‌ترین مدال (نشان) با روبان آبی داده می‌شود.

اتاق خوابی زیبا با ترکیب رنگی آبی تیره و روشن در همنشینی با رنگ خنثای سفید.

اتاق نشیمنی با رنگ آبی آسمانی و تابلوهایی با قاب قهوه‌ای که هماهنگی متناسبی با محیط دارد.

کاناپه‌هایی با پارچه آبی زنگاری بسیار خوش‌رنگ در فضای سفید که جلب توجه زیادی می‌کند.

آشپزخانه‌ای پر از آرامش با ترکیب دو رنگ سفید و آبی فیروزه‌ای.

نشیمنی با رنگ سورمه‌ای در ترکیب با چوب قهوه‌ای مبلمان و تابلوها.

بنفش

بنفش را می‌توان یکی از فریبنده‌ترین رنگ‌های پرشکوه نامید. از نظر تاریخی تولید و تهیه رنگ بنفش بسیار مشکل و پرهزینه بود. براساس کتاب سیمون گارفیلد^۱ به نام Mauve هزاران صدف حلزون باید شکسته شود و به مدت سه روز نمک زده و سپس به مدت ده روز جوشیده شود تا فقط مقدار کافی رنگ برای یک ریسمان ساده به دست بیاید. در رم باستان این رنگ مختص سزار، ژنرال‌های بازگشته از جنگ و گلادیاتورهای رومی بود؛ که هرچه در دسته عالی‌تری قرار داشتند اجازه نمایش دادن رنگ بنفش برای آن‌ها بیشتر می‌شد. حتی امروزه نظامیان آمریکایی که در مبارزات و جنگ‌ها مجروح می‌شوند، به پاس خدماتشان یک نشان ارغوانی یا بنفش^۲ دریافت می‌کنند. بنابراین عجیب نیست که رنگ بنفش با ثروت و تجمل پیوسته باشد. اما یک جنبه روحانی نیز وجود دارد؛ بنفش تبدیل به رنگ ردای روحانیون و حاشیه شال دعاکنندگان در دین یهود شده است.

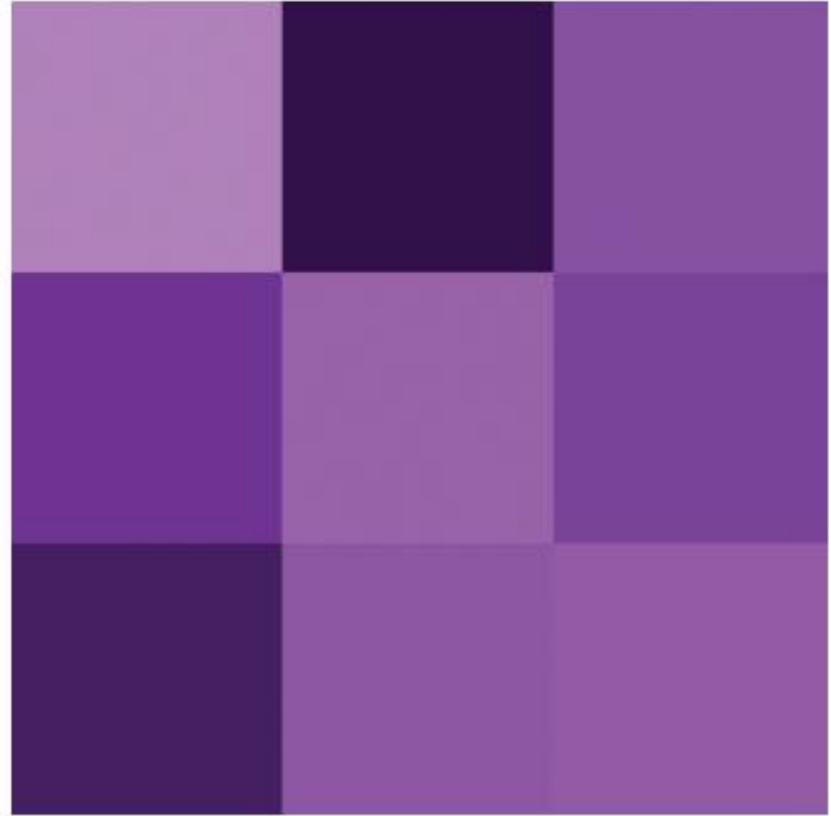
به شکل جالبی استفاده از رنگ بنفش امروز بیشتر توسط خانم‌ها عمومیت یافته است تا آقایان. در واقع بسیاری از خانم‌ها بنفش را رنگ مورد علاقه خود می‌دانند، زیرا رنگ ترکیبی بنفش چیزی در خود دارد

که هیجان رنگ قرمز و آرامش رنگ آبی را با هم تلفیق می‌کند. این رنگ به عنوان رنگ صلح در نظر گرفته می‌شود، یا یک حس خوشحالی را منتقل می‌سازد. افرادی که رنگ بنفش می‌پوشند، می‌خواهند که احساساتی جلوه کنند و مشتاق‌اند که مورد توجه باشند که از نظر تعداد، بیشتر شامل خانم‌ها می‌شود تا آقایان. رنگ بنفش بسته به شدت تیرگی و روشنی خود، احساسات متفاوتی را ارائه می‌دهد. رنگ تیره آلبویی دارای حالات غم‌انگیزتری است و می‌تواند افسرده‌کننده باشد. در بسیاری از کشورها نیز جایگزین رنگ مشکی برای مراسم عزاداری می‌شود. اما رنگ آلبویی فضای رمزآلود و جادویی نیز دارد که به آن کیفیت هوشمندی می‌دهد و بر جنبه تجملاتی آن می‌افزاید. بنفش تجملاتی با میراث اصیل خود، غالباً به فراوانی پیشنهاد می‌شود، اما بدون کناره‌گیری از رنگ‌مایه‌های تیره‌تر.

ترکیب رنگ‌هایی که از بنفش کم‌رنگ و یاسی استفاده می‌کنند اغلب نوستالژیک و یادآور دوران ویکتوریایی هستند و می‌توانند لحظات رؤیایی، شاعرانه و رمانتیک را در خاطر آورند. یاسی که ترکیب قرمز و آبی را در خود دارد، لطیف‌تر از صورتیاست، اما آتشی مزاج‌تر از آن جلوه می‌کند. در ترکیب با سایر رنگ‌ها، یاسی با وجود ملایم بودن رنگی برجسته است.

۳۰

۲۹

روان شناسی رنگ بنفش

- بنفش درباری ایجادکننده جایگاه، قدرت، هیجان، حس و تجملات است.
- بنفش تیره حالتی روحانی و اسرارآمیز به همراه نوعی اقتدار با خود دارد. به عظمت کوه‌های بنفش واقع در کشور چین فکر کنید.
- بنفش روشن و سنبلی دارای حالتی دلنشین، رمانتیک و خاطره‌انگیز هستند.
- در اتاق‌هایی به رنگ بنفش تمایل افراد به کار کمتر می‌شود، زیرا بنفش افراد را به رؤیاپردازی ترغیب می‌کند.
- خانم‌ها اغلب بنفش را به‌عنوان رنگ موردعلاقه خود انتخاب می‌کنند.
- اتاق نشیمنی جذاب با رنگ‌مایه‌هایی از بنفش تیره و روشن و کاغذدیواری گل‌دار خیره‌کننده.
- نشیمنی با ترکیب رنگ بنفش سیر و قدرتمند که در مجموع محیط دلگیری را فراهم آورده است.
- اتاق خوابی رمانتیک با رنگ‌مایه بنفش ملایم در کنار سادگی سفید.
- ترکیب طوسی و بنفش سرزنده در اتاق یک نوجوان، فضایی پراحساس را رقم زده است.
- ترکیب رنگ بنفش و نور دسته‌ای از شمع‌های زیبا، اتاق خوابی دلنشین را فراهم آورده است.

پالت رنگ بنفش

همنشینی رنگ بنفش با رنگ‌های گرم و سرد را در تصاویر زیر مشاهده می‌کنید:

اتاق خوابی باشکوه که با رنگ بنفش آراسته شده است. در این فضا بنفش تیره به‌عنوان رنگ اصلی در نظر گرفته شده است و رنگ‌های خنثای خاکستری و سیاه و سفید در ترکیب با آن فضا را جذاب‌تر ساخته است. همچنین رنگ زرد و سبز گل‌های موجود به‌عنوان بهترین رنگ مکمل، اگرچه بسیار محدود به کار رفته، اتاق را از یکنواختی خارج کرده است و نشانگر این مطلب است که استفاده از رنگ مکمل هرچند ناچیز، محیط را جذاب‌تر و دلنشین‌تر جلوه می‌دهد.

سبز

سبز رنگ مادر طبیعت محسوب می‌شود. نخستین رنگ شفادهنده در چرخه رنگ سبز است؛ زیرا سبز بازوی آرامش بخش طبیعت محسوب می‌شود. رنگ سبز (چه تیره و چه روشن) اگر رنگ غالب در محیطی باشد، اثری تسکین دهنده و آرام بخش دارد. رنگ سبز را می‌توان در درجات تیره به عنوان رنگ بنیادین جهت ایجاد آرامش، و با درجه‌های روشن به عنوان احیا کننده به کار گرفت.

این رنگ نه تنها حرف زندگی و رشد است، بلکه از آرامش بخش ترین رنگ‌های طیف رنگی است و دلیل آن هم از نظر روان شناسی این است که برعکس تمام رنگ‌ها روی شبکیه چشم تأثیری می‌گذارد که باعث انکسار نور می‌شود و راحت ترین رنگ برای چشم است. طبق نظریه‌های متعدد و دقیق، سبز قدرت خاصی برای ایجاد روحیه تازه و حال خوش دارد. براساس نظر یکی از نظریه پردازان شناخته شده به نام جی. ال. مورتون¹، کسانی که در محیط سبز کار می‌کنند کمتر دچار ناراحتی‌های گوارشی می‌شوند و هرچه رنگ سبز روشن تر و ملایم تر باشد، آرام کننده تر است. به علت خاصیت آرامش بخش سبز روشن، از آن در بیمارستان‌ها، مطب‌ها و اتاق انتظار دندان پزشکی استفاده می‌شود و حقیقتاً این رنگ به بیماران و ملاقات کننده‌ها آرامش و متانت را القا می‌کند. همین طور

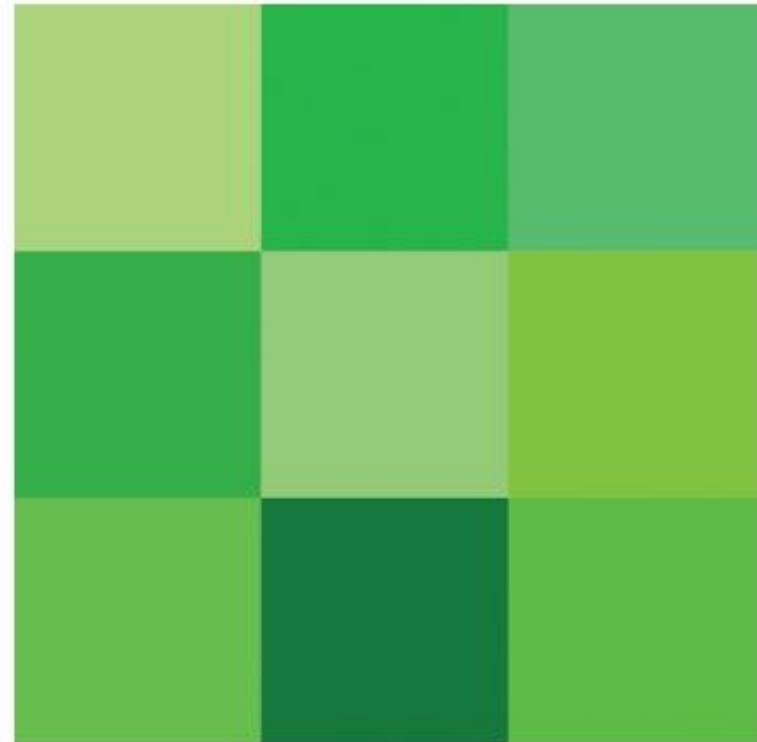
استفاده از رنگ سبز در پشت صحنه تئاتر یا برنامه‌های تلویزیونی، اضطراب و هیجان مجریان را کاهش می‌دهد. رنگ اطمینان بخش سبز و کیفیت آن باعث شده است که در سراسر جهان لباس‌های رسمی بیشتر از زمینه‌های سبز برخوردار باشند یا اینکه رنگ سبز در چراغ‌های راهنمایی، معنی عبور و امنیت را بیان کند. در لندن به کاربرد رنگ سبز فکر کردند و تصمیم گرفتند که رنگ پل‌ها را سبز کنند تا احساس خودکشی را از بین ببرند و همین کار باعث شد که با دیدن این رنگ آرامش بخش، تعداد کسانی که قصد خودکشی از روی پل را دارند تا حد بسیاری کاهش یابد.

رنگ سبز پیام‌های متعددی را انتقال می‌دهد، البته با توجه به میزان غلظت آن. سبز چمنی روشن فضای بهار و طبیعت سرسبز و نیز شادی و جوانی یا باروری و خلاقیت را القا می‌کند؛ اما همین طور می‌تواند گاهی تداعی گر به بلوغ نرسیدن یا جوانی و بی تجربگی باشد، مانند اصطلاحی که خیلی سبز و خام است تا بتواند در این زمینه موفق باشد. درست برعکس سبز جنگلی که رنگ درختان کهنسال و نشانه پایدردی و استقامت و رشد است. شگفت اینجاست که بیشتر دفاتر مالی و حقوقی نیز از رنگ سبز تیره بهره می‌برند، چون رنگی است که معنای پول و ثروت می‌دهد. سبز زیتونی که رنگی قوی است، یادآور لباس‌های نظامیان است. در دوران رنسانس برای لباس

طیف‌های سبز رنگ به کاررفته در دکوراسیون باعث ایجاد هم‌آوایی در خانه می‌شوند. سبز روشن چمنی حس طبیعت را به داخل منتقل می‌کند و جریان ملایمی بین داخل و فضای سبز خارج برقرار می‌سازد. صفات پرتراوت و پرورش‌دهنده متناسب با رنگ‌مایه‌های ملایم سبز است و به همین منظور برای استفاده در آشپزخانه و ناهارخوری بسیار خوشایند خواهد بود.

عروس از رنگ سبز روشن استفاده می‌کردند. سبز دارای چند ویژگی نامطلوب نیز هست، مانند هنگامی که در بعضی فرهنگ‌ها گفته می‌شود افراد «از فرط حسادت به رنگ سبز نخودی درآمده‌اند». یا هنگامی که فردی دریا زده می‌شود، به اصطلاح می‌گویند که «حالش در کنار ماهی‌ها سبز شده است». همین‌طور، مخلوطی از دو رنگ سبز و زرد تهوع‌آورترین رنگ‌ها انتخاب شده‌اند.

روان‌شناسی رنگ سبز

- از لحاظ فیزیکی بدن، رنگ سبز در میان تمامی طیف‌ها آرامش‌بخش‌ترین است. همچنین به‌عنوان سلیس‌ترین رنگ در نگاه، باعث بهبود دید می‌شود.
- سبز روشن انسان‌ها را به یاد بهار، طبیعت، زندگی و

انرژی جوانی می‌اندازد.

- سبزه‌های تیره‌تر نمایانگر پایداری و رشد هستند و به سطح بالای اقتصادی و موفقیت اشاره می‌کنند.
- سبز، نماد جهانی ایمنی و همچنین به معنی حرکت رو به جلوست.
- تصور بر آن است افرادی که سبز می‌پوشند، مهربان، قابل تکیه و سخاوتمند هستند.

دیوار سبز این نشیمن که تابلوهای زیادی روی آن نصب شده است، در ترکیب با رنگ کرم و قهوه‌ای مبلمان جذاب‌تر به نظر می‌رسد.

ترکیب سبز و سفید برای تختخواب، بی‌شک خوابی پر از آرامش را برای ساکنان فراهم می‌آورد.

کانایه‌ای سبز در کنار گلدان زرد رنگ، باعث جلب توجه بیشتر به گل‌های طبیعی داخل گلدان شده است.

سبز مغزیسته‌ای در کنار قهوه‌ای، بسیار بجا و زیاده‌آشپزخانه استفاده شده است و محیطی دلنشین را فراهم آورده است.

قرمز

وقتی گاوباز مانادور شنل قرمز خود را در ورزشگاه تکان می‌دهد، همان قدر که با گاو بازی می‌کند با تماشاگران هم در حال بازی است. گاوها در واقع کوررنگی دارند و تنها به حرکت شنل واکنش نشان می‌دهند، اما تماشاگران به‌طور کامل انرژی گیرای شنل قرمز را دریافت می‌کنند. این رنگ خطر، هیجان، شور، قدرت، تهاجم و موفقیت را فریاد می‌زند. این فقط یک واکنش احساسی نیست، بلکه از نظر فیزیولوژیک نیز چنین است. رنگ قرمز یک شوک واقعی به دستگاه عصبی بدن وارد و توجه شما را معطوف به خود می‌کند.

این رنگ برای دیده شدن نیاز به صرف انرژی دارد. خیره شدن به رنگ قرمز فشار خون شما را افزایش می‌دهد و قلبتان را به تپش می‌اندازد. تا به حال خودتان فکر کرده‌اید چرا رستوران‌های فست‌فود را قرمز رنگ می‌کنند؟ این رنگ غدد بزاقی شما را به کار می‌اندازد، از ظرفی شما را گرسنه و چشمتان را خسته می‌کند، و بدین ترتیب باعث می‌شود که بخواهید مقدار زیادی غذا بخورید و به سرعت هم محل را ترک کنید.

از آنجاکه قرمز نخستین رنگی است که چشم ما متوجه آن می‌شود، هر قدر هم تلاش کنید نمی‌توانید بدون اینکه فرزندتان متوجه شود از کنار یک رستوران بین‌راهی مک‌دونالد عبور کنید. قرمز به دلیل تأثیر قوی‌اش بر

دستگاه عصبی خودکار، می‌تواند باعث حساس شدن و ناآرامی شما شود. کازینوهای قماربازی کشف کردند که افراد زیر نور قرمز شرط‌های بزرگ‌تر و پرخطرتری می‌بندند و به همین علت در بیشتر بخش قمارهای کلان از این رنگ استفاده می‌کنند. در عین حال این رنگ مردم را تشویق می‌کند تا سریع تصمیم بگیرند و به همین دلیل است که دکمه «همین الان بخرید» در بسیاری از فروشگاه‌های اینترنتی به این رنگ است.¹

قرمز همچنین حامل پیام انرژی و جرئت است و به شخص احساس قدرت انجام کارها را می‌دهد. به همین دلیل است که سیاستمداران معمولاً کراوات قرمز می‌بندند؛ این رنگ کراوات یکی از محبوب‌ترین انتخاب‌ها در مناظرات ریاست جمهوری است. یک دلیل دیگر برای این موضوع هم این است که قرمز بیشتر از هر رنگ دیگری در خاطر می‌ماند.

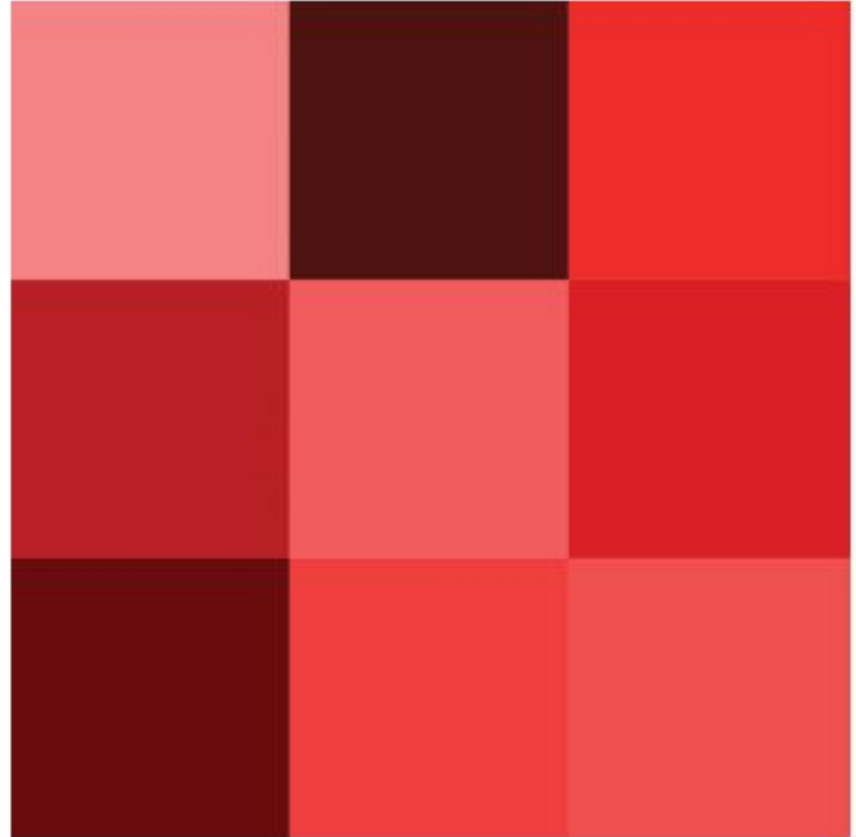
مشخص است که قرمز احساساتی قوی و عمیق برمی‌انگیزد و شور و اشتیاق هم یکی از آن احساسات است. هر چه نباشد، قرمز محبوب‌ترین رنگ در جشن‌هاست. زنان سرخ‌پوش را اغواگر، طناز و برون‌گرا می‌دانند. به این موضوع فکر کنید. بلافاصله بعد از اینکه زنی لباس قرمز به تن می‌کند غدد بزاقی مرد او به کار می‌افتند و قلبش سریع‌تر می‌زند.

1. Faber Birren; Color Psychology And Color Therapy. p.57

۰۰

۴۹

در چین، قرمز نشانهٔ خوش اقبالی است و عروس‌ها قرمز می‌پوشند و در مراسم «تخم مرغ سرخ» نیز برای خوشبختی نوزادان از آن استفاده می‌شود. متخصصان فنگ‌شویی برای دفع «چی» یا انرژی‌های بدشگون از خانه رنگ قرمز را پیشنهاد می‌دهند. ولی در دکوراسیون استفاده از رنگ قرمز با هشدار همراه است: فقط در اتاق‌هایی از آن استفاده کنید که می‌خواهید پویایی و گفت‌وگوهای پرشور وجود داشته باشد، مثلاً اتاق نشیمن یا غذاخوری. (اگر در اتاق غذاخوری از قرمز استفاده کردید آمادگی این را داشته باشید که هرکسی دو برابر معمول غذا بخورد.)

قرمز همچنین یک انتخاب عالی برای فضاهای «گذری» است؛ فضاهایی که قرار نیست وقت زیادی در آن‌ها بگذرانید. فضاهایی مثل راهرو، لابی یا دستشویی مهمان. در اتاق کودک این رنگ می‌تواند باعث بی‌خوابی شود.

چشمگیر بودن قرمز آن را برای استفاده در تبلیغات یا محصولات ایمنی، از قوطی‌های سوپ کمپیل گرفته تا کپسول‌های آتش‌نشانی و تابلوهای خروج اضطراری، بسیار مناسب می‌سازد. پویایی قرمز همچنین باعث شده است تا بیشتر از همهٔ رنگ‌های دیگر در پرچم کشورهای مختلف از آن استفاده شود.

روان‌شناسی رنگ قرمز

- قرمز خالص پویاترین و برانگیزاننده‌ترین رنگ در طیف رنگ‌هاست و بیانگر هیجان، سرعت، قدرت، خوشحالی، خطر و شور است.
- قرمز بلافاصله توجه را به خود جلب می‌کند و اشیا و تصاویر را به پیش چشم می‌آورد.
- قرمز باعث ایجاد حس گرما در افراد می‌شود. قهوه در یک فنجان قرمز در مقایسه با فنجان آبی رنگ گرم‌تر به نظر می‌رسد.
- قرمز نخستین رنگی است که در گرگ‌ومیش‌ها از دید مخفی می‌شود و از فاصله دور به خوبی دیده نمی‌شود.
- رنگ‌های قرمز انبار^۱، قرمز ارغوانی^۲ و قرمز سیر^۳ را سلطنتی، اختصاصی و بسیار قوی می‌دانند و جذابیت بالایی برای مردان دارند.
- دیوار قرمز در کنار سادگی سفید و هماهنگی آن با کوسن‌ها. قرار گرفتن گلدان سبز در این حمام قرمز، نمایانگر دو رنگ متضاد است.
- آشپزخانه‌ای هیجان‌انگیز با کابینت‌های قرمز که انرژی و گرما و نشاط را القا می‌کند.
- مبل‌مان و فرش قرمزی که گویی با پنجره‌های سفید قاب گرفته شده‌اند و همچنین گلدان سبز که تضاد رنگی را فراهم آورده است.

نارنجی

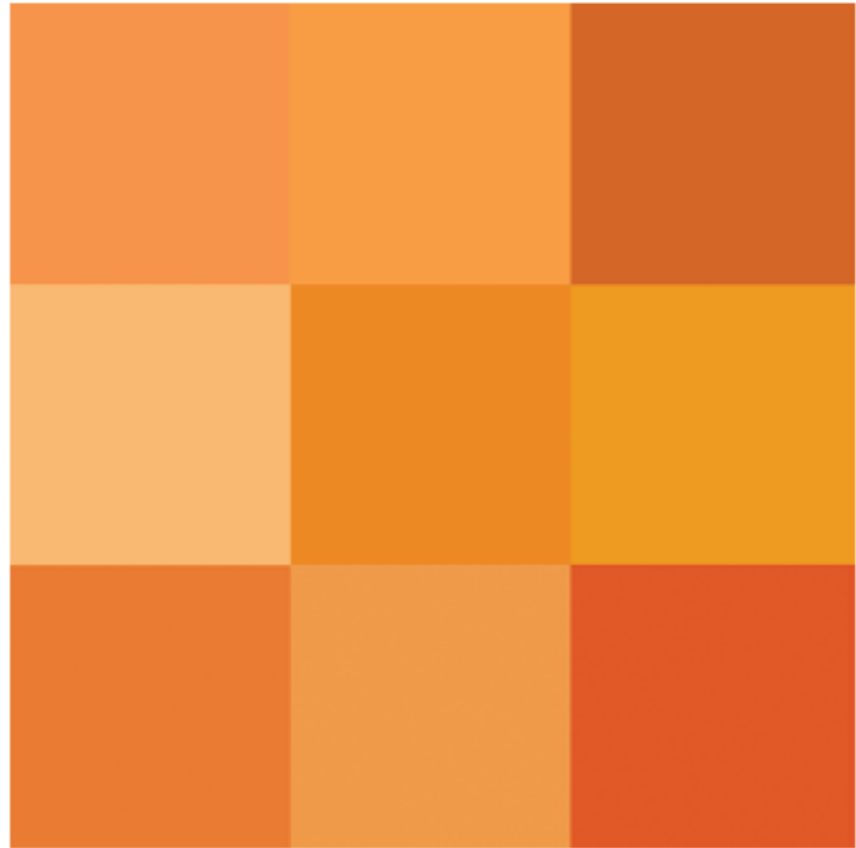
رنگ نارنجی باعث تقویت جذب اکسیژن در بدن می‌شود و معمولاً افراد را وادار به خلق و نوآوری می‌کند و همچنین باعث تحریک اشتها و کمک به جذب مواد غذایی و هضم بهتر می‌شود. نارنجی ترکیبی از زرد و قرمز است که ویژگی‌های خوب هر دو رنگ را داراست؛ انرژی و حیات را از قرمز و خوشحالی و احساس دوستی را از زرد دارد؛ در نتیجه، یکی از رنگ‌های جسور و پراترزی است و نشاط بیشتر و خودجوشی را افزایش می‌دهد. نارنجی روشن به‌طور قطع باعث جلب توجه می‌شود و معمولاً در احداث ساختمان‌ها برای علائم اخطاردهنده به کارگران استفاده می‌شود، یا برای جذب مشتری در ویتزین مغازه‌ها بسیار کاربرد دارد. اما در درجات خفیف و آرام مانند کدو تنبل و رنگ برگ‌های پاییزی یادآور فصل پاییز یا موسم خرمن کوبی است، یا رنگ خرمالو که هم زیباست و هم پرهیجان، یا مانند جعبه‌های بسته‌بندی هرمس^۱ و نیز سرامیک‌های در کوره‌رفته و یا سفال‌های بی‌لعباب که استفاده از این رنگ‌ها حس الفت شدید با طبیعت به خصوص طبیعت پاکیزه و احساس اعتماد به نفس به آدمی می‌بخشد.

استفاده شود، ضمن شکوه فراوان، گرمای آتش‌گون نیز به فضا می‌دهد. برعکس در تبلیغات روی پوسترها یا بیلبردها از رنگ تند آن در وسعت زیاد می‌توان بهره جست، چون نارنجی خیلی زنده و پر جلاست. همین‌طور نشانه‌تازگی، سلامت و مانند پرتقال آبدار است و رنگی مناسب برای وسایل آشپزخانه محسوب می‌شود. رنگ هلویی که گونه‌ای روشن‌شده از نارنجی است، برای رنگ دیوار بسیار مناسب است و احساس خوبی به انسان القا می‌کند. سایه‌روشن نارنجی، چه در نور طبیعی روز و چه نور مصنوعی شب خیلی جذاب است و باعث درخشندگی بیشتر پوست می‌شود؛ صورت در این نور جاذبه بیشتری دارد و بازتابی رزگونه دارد و به همین علت شاید در رستوران‌های خیلی خوب از این رنگ استفاده می‌کنند، چون در عین حال حالت خوشامدگویی زیادی دارد و اشتها آور است. از نظر روان‌شناسی رنگ خیلی محرکی است که باعث شادی است، اما برای انسان‌های مضطرب رنگ نامناسبی شناخته می‌شود. از نظر تاریخی، نارنجی بیشتر در پرچم پادشاهان به نشانه موفقیت و جسوری و استقامت به کار برده می‌شد.

نارنجی تند اگر در طراحی داخلی در وسایل تزئینی استفاده شود بسیار دلچسب و شیک خواهد بود و چنانچه معقول و عاقلانه و به میزان صحیح در داخل ساختمان

۶۰

۵۹

روان شناسی رنگ نارنجی

• نارنجی رنگی تحریک کننده و انرژی زا است که ظاهری دوستانه، اجتماعی، شادی بخش و ماجراجویانه نیز دارد.

• نارنجی روشن دارای قابلیت پدیداری بالایی است، که این ویژگی آن را برای استفاده در علائم خطر یا

جلب توجه ایدئال می سازد، حتی وقتی که میزان کمی از آن مورد استفاده قرار گرفته باشد.

• نارنجی های پاییزی و تند، گرم، مرموز، و اشتها آور هستند. در حالی که مایه های گل بهی (هلویی)، شکل ترین رنگ مایه برای مجاورت با پوست هستند.

پالت رنگ نارنجی

همنشینی و ترکیب رنگ نارنجی با رنگ‌های گرم و سرد را در تصاویر زیر مشاهده می‌کنید:

طرح‌های رنگی که صمیمیت و دوستی را می‌رسانند معمولاً نارنجی را شامل می‌شوند. این ترکیب‌ها همه عناصر حرکت و انرژی را به‌شکلی باز و راحت دربر می‌گیرند. آن‌ها نظم و برابری را بدون احساس کنترل و قدرت به وجود می‌آورند. نارنجی با سایر رنگ‌های همجواری در چرخه رنگ اغلب در غذافروشی‌ها

و ساندویچی‌ها استفاده می‌شوند، زیرا پیام جذاب غذای خوب با قیمت مساعد را انتقال می‌دهند. به‌دلیل برانگیزنده و فعال بودن نارنجی، در ناحیه‌های خطر، رنگ بین‌المللی ایمنی و بی‌خطر بودن است. قایق‌های نجات و وسایل نجات نارنجی به‌راحتی در دریای سیاه و جاده‌ها و جنگل دیده می‌شوند.

آبی و نارنجی یک جفت از رنگ‌های مکمل هستند. رنگ نارنجی باعث هیجان و شادی در فرد می‌شود و برای ناهارخوری بسیار مناسب است، زیرا باعث برانگیختن اشتها می‌شود. همچنین رنگ زرد کم‌رنگ به‌عنوان لکه‌ای رنگی برای پرده و آباژور استفاده شده است که در کنار طوسی نمود بسیار زیبایی دارد.

زرد

زرد که رنگ زیبای خورشید است حقیقتاً رنگ زندگی است و از نظر روان‌شناختی شادترین رنگ‌ها در طیف رنگی محسوب می‌شود که احساس خوب شادی و تحرک را منتقل می‌کند و همانند خورشید پر از تحرک و سرزندگی است. طبق نظر دانشمندان زرد حال‌وهوای خوش، روشن‌اندیشی، تعقل، تفکر، خلاقیت و نبوغ به انسان می‌بخشد، زیرا که به عقیده آن‌ها رنگ زرد سلول‌های مغزی را به سرعت تحریک می‌کند و بر دستگاه عصبی تأثیر می‌گذارد و شاید به همین دلیل رنگ موردعلاقه کنفوسیوس فیلسوف بزرگ چینی بوده است.

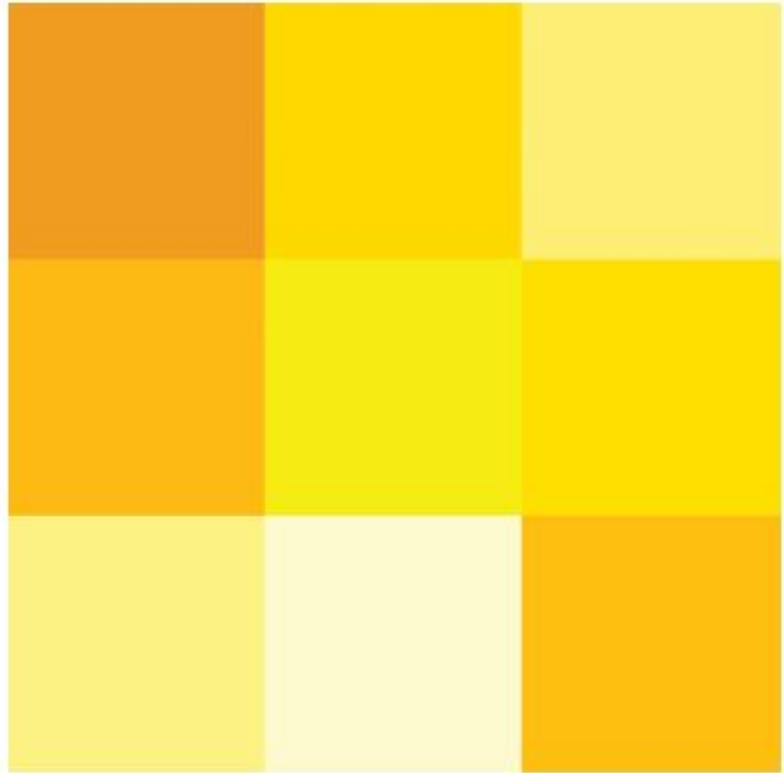
زرد رنگی است که شما نمی‌توانید بی‌اعتنا از آن بگذرید چون بسیار جلب توجه می‌کند. می‌توانید برای امتحان این موضوع، به‌طور مثال در یک سوپرمارکت ملاحظه کنید که چگونه قوطی‌ها یا بسته‌های زرد شما را در نگاه اول جذب می‌کند، یا اینکه در ترافیک خیابان تاکسی‌های زرد را خیلی سریع تشخیص می‌دهید. نظریه‌پرداز معروف برن^۱ مطالعات گسترده‌ای در زمینه نقش رنگ در زندگی انسان داشته و پایه‌گذار یلو پیج^۲، کتاب زرد تلفن عمومی که اطلاعات شهری را به مخاطب می‌دهد) در سال ۱۹۵۰ بوده است. طبق عقیده

او، رنگ زرد در جلب توجه افراد نقش سازنده‌ای دارد و از همین رو، برن از رنگ زرد برای کاغذ صفحات و از رنگ مشکی برای نوشته‌های آن بهره برده است. بعدها تحقیق‌هایی که پنتون^۳ روی نظریه‌های برن انجام داد، اثبات کرد که تایپ کردن خطوط مشکی روی زمینه زرد بیشترین نقش را در حفظ و نگهداری اطلاعات داده شده روی سامانه مغزی دارد و برای حفظ کردن بسیار آسان‌تر است. بنابراین جای شگفتی نیست که از خطوط زرد روی آسفالت برای علائم رانندگی یا تابلوهای زرد رنگ برای نوشتن اطلاعات مهم استفاده می‌شود.

زرد مطمئناً رنگ نشاط، گرما و روشنایی است و عجیب نیست که تولیدکنندگان همواره گستره متنوعی از این رنگ را در تولید منسوجات، کاغذدیواری و رنگ‌های روغنی و پلاستیک به ما ارائه می‌دهند. زرد در طیف‌های گوناگون، موردعلاقه بسیاری از اشخاص است و این موضوع از شدت مثبت بودن این رنگ حکایت می‌کند. هنگامی که خورشید طلوع می‌کند، یا وقتی در افق غروب می‌کند، ما به این رنگ زیبا لبخند می‌زنیم و تقریباً همه ما زرد را در طیف‌ها و حالت‌های مختلف طبیعی در زندگی تجربه کرده‌ایم. این رنگ به ندرت برای القای یک فضای منفی به کار می‌رود.

۷۰

۶۹

روان‌شناسی رنگ زرد

- رنگ زرد از لحاظ روان‌شناختی شادترین رنگ میان تمامی طیف‌های رنگی و نمایانگر محبت، مثبت‌نگری و تفریح است.
- از لحاظ تصویری رنگ زرد به خوبی جلب توجه می‌کند، به همین سبب برجسته‌ترین رنگ محسوب می‌شود و در علائم و بسته‌بندی‌ها دارای کاربردهای فراوانی است.

- زرد محرک تفکر متمرکز است. نوشته سیاه با پس‌زمینه زرد خواناترین ترکیب ممکن را ایجاد می‌کند و همچنین به بازیابی حافظه نیز کمک می‌کند.
- زرد به دیگر رنگ‌های مایه‌ها حیات می‌بخشد، باعث می‌شود طیف‌های تند حتی قوی‌تر از قبل نمایان شوند و به رنگ‌های سرد سرزندگی و نشاط می‌دهد.

صورتی

صورتی احساس رمانتیک را به همگان القا می‌کند. صورتی؛ سفید اضافه شده به قرمز در اندازه‌های متفاوت است که ارزش رنگی قرمز را کاهش می‌دهد. صورتی نیز مانند قرمز، میل و هیجان را برمی‌انگیزد، اما به روشی آرام و ملایم‌تر. در یک طرح رنگی رمانتیک، از خمیر رنگ‌های صورتی در ترکیب با بنفش کم‌رنگ، که ملایم و لطیف خوانده می‌شود، استفاده می‌کنند. در ترکیب با سایر رنگ‌های ملایم، صورتی یادآور روزهای رؤیایی روشن و دسته‌گل‌های مملو از گل‌های تابستانی دل‌انگیز است.

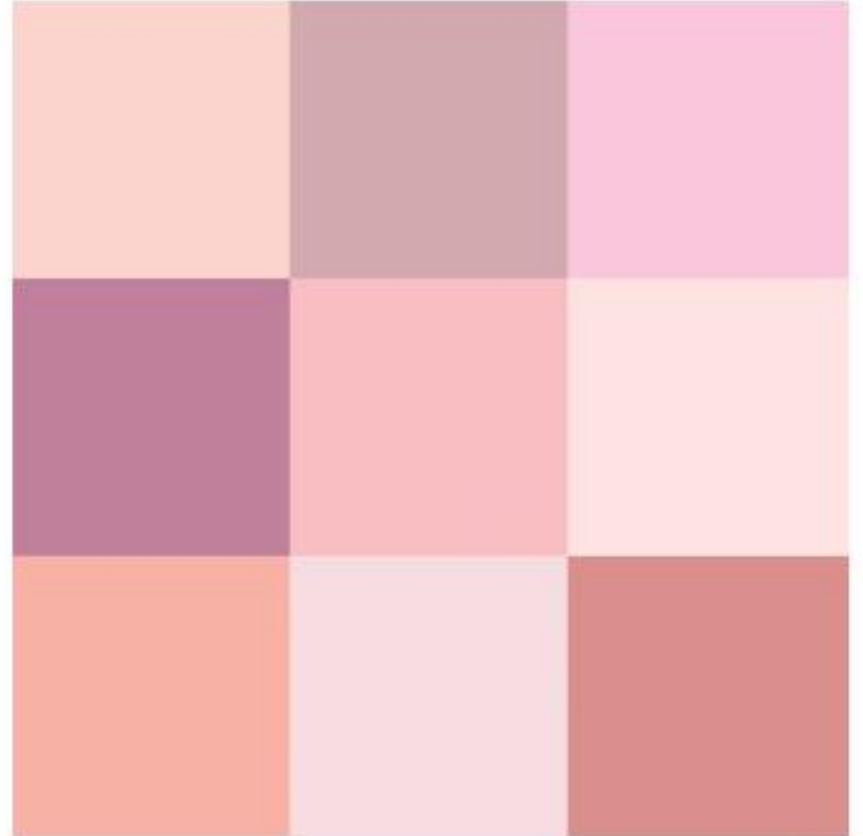
افراد خوش‌بین می‌گویند که به دنیا با عینکی از رنگ گل رز نگاه کنید و تعجبی ندارد که رنگ صورتی نه تنها به وجود آورنده مهربانی است، بلکه درحقیقت از بین برنده پرخاش‌جویی و شرارت باشد. آلکساندر شانوس^۱ مدیر مؤسسه آمریکایی تحقیقاتی درمانی و اجتماعی در تاکوما واشنگتن، مطالعه‌ای درباره واکنش‌های موضوعی به یک رنگ انجام داده که «صورتی نانو - آسیابان» نام‌گذاری شده است، او مشاهده کرد که استفاده از صورتی در زندان‌ها، باعث آرام شدن موقتی زندانیان خشن می‌شود. در کتاب مورتون واکر^۲ به نام «قدرت رنگ» توضیح داده می‌شود

که حتی اگر یک شخص بخواهد با عصبانیت یا پرخاشگرانه رفتار کند، با حضور رنگ صورتی نمی‌تواند خشونت زیاد به خرج دهد و عضلات قلب نمی‌توانند به اندازه کافی سریع تپش کنند.

رنگ صورتی آرام‌بخش است و باعث آرام شدن مصرف انرژی شما می‌شود. سلول آل کاپون در زندان الکاتراز صورتی بود. صورتی باعث کاهش عصبانیت و قدرت تخیل فیزیکی بالاتر می‌شود و به همین دلیل است که غالباً برای کاهش میزان خودکشی در مؤسسات بازپروری و کاهش رفتارهای ضداجتماعی در مدارس مورد استفاده قرار می‌گیرد. در حالت ملایم‌تر آن مریبان فوتبال از رنگ آمیزی صورتی در اتاق‌های ملاقات تیم‌ها با هم استفاده می‌کنند تا تیم حریف در زمین خشونت کمتری مرتکب شود. به علاوه در حالت انفعالی، صورتی آرامش‌بخش و تسکین‌دهنده است، مانند شربت معده‌ای که در بطری صورتی رنگ به نام Pepto-Bismol فروخته می‌شود. این نظریه به قرن هجدهم بازمی‌گردد؛ زمانی که تصور می‌شد رنگ صورتی به هضم غذا کمک می‌کند، باعث معروف شدن رنگی به نام «خاکستر رُز» شد. اصطلاحاتی که با صورتی به هم پیوسته‌اند اغلب خوش‌بینانه هستند، مانند tickled pink به معنی خیلی خوشحال بودن.

۸۱

۸۰

روان‌شناسی رنگ صورتی

- صورتی، آرامش‌بخش‌ترین رنگ در میان تمامی رنگ‌هاست. ترغیب‌کننده مهربانی و درعین حال تضعیف‌کننده حالت پرخاشگری در مقابل دیگران.
- به‌عنوان زنانه‌ترین رنگ در نظر گرفته می‌شود. رنگ صورتی همواره با اشتیاق و رشد همراه می‌شود.

- صورتی آرام‌کننده و تسکین‌بخش است، و تصور می‌شود که دیدن آن به دستگاه گوارش کمک می‌کند.
- صورتی تند دارای غلظت بیشتری نسبت به قرمز است، که حالتی پرتکاپو، مطبوع و باب‌مد را در آن ایجاد می‌کند.
- مردها اغلب صورتی گل‌بهی (هلویی) را به رنگ‌مایه‌های ارغوانی ترجیح می‌دهند.

قهوه ای

رنگ قهوه‌ای حقیقتاً یادآور رنگ محیط طبیعی، رنگ زمین، رنگ بدنه درختان و خاک است. ضمن ایجاد راحتی رنگی است که خانه و خانواده را به یاد می‌آورد، از همین رو به رنگ خانواده معروف است. به خصوص در زمان‌هایی که وضعیت اقتصادی و اجتماعی دچار بحران باشد، رنگ گرم قهوه‌ای قوت قلب و آرامش ایجاد می‌کند و مردم با احساس امنیت به آینده‌ای خوب امیدوار خواهند بود. کسانی که لباس قهوه‌ای می‌پوشند وابستگی، صداقت، پشتکار و سخت کوشی خود را نشان می‌دهند. البته ازلحاظ تاریخی قهوه‌ای روشن مختص روستاییان است و حس تواضع و صمیمیت را در خود دارد. چنانچه می‌خواهید طرف مقابل به شما اعتماد کند و حرف‌های خود را بازگوید، لباس قهوه‌ای بپوشید تا در نظر دیگران قابل اعتماد جلوه کنید؛ در نتیجه آنان حصار تنیده به دور خود را می‌شکنند و به راحتی درددل می‌کنند.

گرچه در دهه ۱۹۸۰ رنگ‌های سورمه‌ای و خاکستری و مشکی، رنگ رسمی مردان تاجر مسلک بود، در دهه ۱۹۹۰ تبدیل به رنگ صمیمی و دوستانه قهوه‌ای شد. در طراحی داخلی، قهوه‌ای بیشتر برای رنگ‌هایی مانند کف که در سطوح پایین قرار می‌گیرند، بسیار موزون است، همان‌گونه که در طبیعت نیز چنین است؛ دو رنگ قهوه‌ای و سبز برگ‌های درختان زمینه عالی و شایسته‌ای برای رنگ‌های

سبز و قرمز و ارغوانی و غیره محسوب می‌شود. در نتیجه، استفاده از چوب در سایه‌روشن‌های مختلف می‌تواند احساس آرامش و امنیت را در فضای زندگی ایجاد کند که به خصوص در فضای نشیمن و اتاق مطالعه بسیار انتخاب خوبی است.

رنگ قهوه‌ای معمولاً در محیط‌های خودمانی و بی‌تکلف مانند اتاق نشیمن خانوادگی کاربرد زیادی دارد که در قالب مبلمان چوبی یا روکش چرمی مبلمان راحتی نمود می‌یابد. این رنگ پناهگاهی خوشامدگویانه و مطبوع را پس از یک روز کاری سخت برای انسان متجلی می‌سازد. رنگ بژ، یا همان قهوه‌ای ملایم شده با کرم، خوابی آرام را به ارمغان می‌آورد و با ماهیت رقابت‌ناپذیر و خاصیت شفا دهندگی حیات‌بخش خود، موجب فراغت خاطر و آرامش می‌شود. حال اگر رنگ بژ با تکه‌هایی از قهوه‌ای درهم ادغام شوند، احساس ایمنی حاصل از ترکیب این دو رنگ هم‌تراز، باعث آرامش و رضایتمندی ما می‌شود. اتاق خواب‌هایی که دیوارهایشان به شیوه‌ای بی‌تکلف با قهوه‌ای (که دارای خاصیت ایمنی‌دهنده است) رنگ آمیزی شده و روختی و پوشش رختخواب نیز به همین رنگ باشد، موجب تسریع در خوابی خوش و پر از رؤیا می‌شود.

۹۰

۸۹

روان‌شناسی رنگ قهوه‌ای

- قهوه‌ای رنگی گرم، آرامش‌بخش، به کاررفته در زمین، درختان، آتش‌دان شومینه و سایر نقاط خانه است.
  - مردم اغلب کالاهای گران قیمت را در رنگ‌های خنثی خریداری می‌کنند، مخصوصاً در شرایط نابسامان اقتصادی. انواع قهوه‌ای‌ها به‌عنوان رنگ‌هایی بدون محدودیت زمانی و دوره‌ای محسوب می‌شوند و راحتی مصرف‌کنندگان را به همراه دارند.
  - رنگ قهوه‌ای حسی یکسان را در لباس‌ها و پوشاک ایجاد می‌کند که باعث می‌شود فردی در دسترس، قابل‌اتکا و صمیمی به نظر برسد.
  - قهوه‌ای دارای حالتی مردانه و خشن است که به‌خصوص در مردان جلوه بیشتری دارد.
  - بسته‌های کاغذی قهوه‌ای برای بسته‌بندی مورد استفاده قرار می‌گیرند تا بر طبیعی بودن محصول درون خود تأکید کنند.
- همنشینی رنگ قهوه‌ای در کنار سفید که ظاهری متفاوت را جلوه داده و فضایی گرم برای اتاق ناهارخوری ایجاد کرده است.

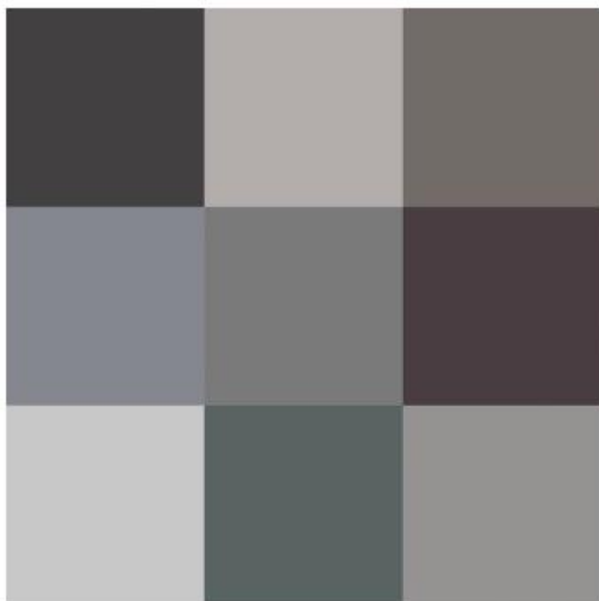
خاکستری

خاکستری به طور قطع رنگی خنثی است که هر فرد یا عاشق آن می شود یا از آن متنفر است، برای مثال مانند قرمز چشمگیر یا مانند آبی، رنگ قابل اطمینان نیست. در واقع خاکستری رنگی مبهم یا سرد است و در همین حال، سنگین و با بهت و یادآور سنگ‌های سخت صخره یا رنگ سنگ‌های قبرستان است. خاکستری رنگی است که حال و هوای قدرت و ثروت را بیان می کند و در همه فرهنگ‌ها رنگ بسیار مناسبی برای کت و شلوار آقایان با مشاغل اجتماعی قلمداد می شود. کت و شلوار خاکستری راه راه به قدری حالتی جدی و رسمی دارد که حتی و کلاهم در دادگاه آن را نمی پوشند تا احساس ترس را از حاضران در جلسه دادگاه دور کنند.

رنگ خاکستری مترادف با بلوغ و باتجربگی است. می توان گفت که تمام رنگ‌های خاکستری نماد عقلانیت و متانت است و ضمناً احساس دوستانه یا غیردوستانه، هیچ کدام، را بیان نمی کند. انتخاب رنگ طوسی به عنوان بسته بندی بسیار باوقار و لوکس تلقی می شود، به خصوص رنگ خاکستری روشن مایل به نقره‌ای، همان طور که در بوتیک‌ها قیمت اجناس خیلی گران خود را در بسته‌های خاکستری شفاف ارائه می دهند. خاکستری متالیک تداعی گر علم و فناوری است، در نتیجه می بینیم که محصولات ارزشمند رایانه‌ای بیشترین فروش را در رنگ خاکستری دارند. همین طور خاکستری با سرعت نیز

مترادف است و ماشین‌های لوکس و تیزرو معمولاً نقره‌ای و خاکستری هستند.

در دکوراسیون داخلی خاکستری بیانگر وقار و رسمیت است. استفاده از رنگ خاکستری روشن برای سطوح دیوار خیلی متداول است. اما زیاده روی در استفاده از آن می تواند فضا را خسته کننده جلوه دهد. به خصوص در کشورهایی که نور آفتاب کم و هوا اغلب دلگیر است، استفاده از خاکستری اصلاً توصیه نمی شود. در مورد اتاق ناهارخوری هم باید گفت طوسی جزو رنگ‌هایی است که حتی اشتها به غذا را نیز کاهش می دهد.

روان‌شناسی رنگ خاکستری

- خاکستری نشان‌دهنده عدم مشارکت است و ماهیتی رسمی، مقتدر و محافظه‌کار دارد.
- برخلاف قهوه‌ای ساده و خنثی، خاکستری گرمایی ندارد، که باعث می‌شود به تنهایی، کمی دور از دست، تشریفاتی و افسرده‌کننده به نظر آید.
- دانایی و بلوغ همراهان رنگ خاکستری هستند که به جذابیت‌های این رنگ اضافه می‌کند.
- خاکستری فلزی (متالیک) نماد پیشرفت‌های فناوری و علمی است، همان‌طور که احساس سرعت و رقابت در آن وجود دارد.
- انواع خاکستری مناسب دکوراسیون منزل هستند، آرامش‌بخش و پرآسایش، اما قاتل گف‌وگوهای پر جنب‌وجوش است و پس‌زمینه‌ای غیردلبذیر برای صرف غذا محسوب می‌شود.

طراحی فضاهای آموزشی

۱-۱-۸- طبقه‌بندی فضاهای آموزشی
فعالیت‌های آموزشی و تربیتی فضاهای آموزشی در دو فضای
بسته و باز و نیمه باز انجام می‌شود که هر کدام از این فعالیت‌ها
در گروه‌های ذیل طبقه‌بندی می‌شوند:

(۱) فضاهای بسته

شامل ریز فضاهای زیر می باشد:

۱- فضاهای آموزشی

۲- فضاهای کمک آموزشی

۳- فضاهای فرهنگی، ورزشی

۴- فضاهای اداری

۵- فضاهای پشتیبانی و خدماتی

۶- فضاهای ارتباطی

۱- فضاهای آموزشی

به فضاهایی اطلاق می‌شوند که در طول سال تحصیلی به منظور فرآیند یاددهی و یادگیری با شرح دروس مشخص تحت هدایت و رهبری معلم (مربی) با امکانات و تجهیزات مناسب مورد بهره‌برداری دانش‌آموزان قرار می‌گیرد و شامل کلاس‌های نظری- تجربی- عمومی می‌باشد. این فضاها شامل موارد زیر می‌باشد.

- کلاس نظری

به فضای بسته‌ای اطلاق می‌شود که یک گروه از دانش‌آموزان همسال یا هم‌رده جهت فرآیند آموزش و یادگیری از طریق خواندن و نوشتن و تکرار مطالب تحت هدایت و رهبری معلم (استاد) با امکانات و تجهیزات مناسب مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- ظرفیت کلاس

میزان تراکم دانش‌آموز در کلاس با توجه به شاخص‌های تعلیم و تربیت و پیش‌بینی‌های آینده جمعیت دانش‌آموزان و دیگر مشخصه‌های مؤثر در ابعاد کلاس برای کلیه پایه‌های تحصیلی ۲۴ نفر تعیین گردیده است که این رقم حداکثر تا ۳۰ نفر قابل قبول می‌باشد و تعداد دانش‌آموزان در مدارس روستایی برای هر پایه تحصیلی ۱۸ نفر تعیین شده است.

- کلاس تجربی

به فضای بسته‌ای اطلاق می‌شود که یک گروه از دانش‌آموزان و دانشجویان همسال جهت فرآیند آموزش و یادگیری توسط انجام کارهای عملی که اساس فعالیت‌ها، بر پایه پژوهش و مشاهده عینی و تجربی می‌باشد، تحت هدایت و آموزش مربی (استاد) قرار می‌گیرند. ظرفیت کلیه فضاهای کمک آموزشی شامل کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها با توجه به ظرفیت کلاس‌ها و تجهیزات مورد نیاز و توانمندی آموزشی معلمین این نوع دروس مطابق با ظرفیت دانش‌آموزان هر کلاس برای مدارس شهری ۲۴ نفر و مدارس روستایی ۱۸ نفر تعیین می‌گردد.

- **کارگاه‌ها:** سرانه کارگاه کار و فناوری مدارس ابتدایی برای دوره دوم $7/2$ مترمربع، کارگاه تلاش و بازی و یا هنر برای دوره اول و دوم $5/2$ مترمربع به ازای هر دانش‌آموز و سرانه کارگاه و فناوری مدارس متوسطه برای دوره اول متوسطه با احتساب انبار وسایل و اتاق مسئول 3 مترمربع به ازای هر دانش‌آموز تعیین می‌گردد.
- **آزمایشگاه‌ها:** سرانه آزمایشگاه‌های فیزیک، زیست، شیمی و عمومی با احتساب انبار وسایل و اتاق مسئول برای مدارس متوسطه $2/3$ مترمربع، سرانه آزمایشگاه علوم برای دوره اول متوسطه $55/2$ مترمربع و آزمایشگاه علوم برای دوره ابتدایی $0.2/2$ مترمربع می‌باشد.

- کارگاه رایانه و آی تی: مکانی است آموزشی و تربیتی با امکانات و تجهیزات رایانه و وسایل وابسته، به تعداد مناسب جهت فعالیتهای آموزشی و تربیتی دانش آموزان و دانشجویان تحت هدایت و آموزش مورد استفاده قرار می گیرد.

- سایت کامپیوتر و سمعی بصری: سرانه سایت کامپیوتر و فضای سمعی و بصری برای مدارس ابتدایی ۲۰/۲ مترمربع و برای مدارس متوسطه ۵۵/۲ مترمربع در نظر گرفته شده است.

- کارگاه سمعی بصری

مکانی است آموزشی و تربیتی با امکانات، تجهیزات و وسایل کمک آموزشی مناسب جهت فعالیتهایی که نیاز به سیستمهای شنوایی و یا تصویری دارند این کارگاه در صورت نیاز می تواند با کارگاه رایانه به صورت مشترک استفاده شود.

۲- فضاهای فرهنگی و ورزشی

به مجموعه فضاهایی اطلاق می‌شود که مکمل برنامه‌های آموزشی بوده و ضمن ایجاد نشاط و تعامل، تأمین و تقویت‌کننده نیازهای جسمی، روحی و روانی دانش‌آموزان، تحت هدایت و رهبری استادان و معلمان مربوطه می‌گردد و شامل: نمازخانه، کتابخانه، سالن ورزشی، سالن چندمنظوره، دفتر بسیج دانش‌آموزی، اتاق مشاوره و بهداشت می‌باشند.

-سالن ورزشی

به مکانی اطلاق می‌شود که به منظور حفظ آمادگی جسمانی، روانی و رشد و توسعه ابعاد وجودی دانش‌آموزان با امکانات و تجهیزات، مناسب با رشته‌های ورزشی و با رعایت استانداردهای لازم تحت هدایت و رهبری (مربی) ورزشی ایجاد می‌شود.

ظرفیت برای سالن‌های ورزشی براساس ظرفیت هم‌زمان یک کلاس، ۲۴ نفر پیش‌بینی شده است و در کلیه دوره‌ها اعم از ابتدایی و متوسطه، برای مدارس ۶ و ۹ کلاس از سالن‌های تیپ ۵ و برای مدارس ۱۲ کلاس به بالا از تیپ ۴ مختص همان دوره استفاده شده است.

- نمازخانه

مکانی است فرهنگی و تربیتی، به منظور برگزاری مراسم عبادی نماز و انجام فعالیت‌های آموزشی دینی و مذهبی در راستای توسعه فرهنگ اقامه نماز و بهره‌گیری از پیامدهای سازنده و تقویت باورها و ارزش‌های اعتقادی دانشجویان و دانش‌آموزان. این مکان معمولاً با نمادهای دینی و مذهبی و مجهز به امکانات و تجهیزات متناسب، احداث می‌گردد.

- فضای بازی و ورزش در محوطه

به بخشی از محوطه فضاهای آموزشی که به منظور ایجاد بازی، شادی و نشاط، سلامت و تندرستی دانش‌آموزان و دانشجویان در ساعات ورزش اتلاق می‌شود و حداقل ابعاد این بخش برای دوره های مختلف آموزشی با توجه به حداقل استانداردها ضوابط مربوط به فضاهای ورزشی مشخص می‌گردد.

- **فضای بازی و ورزش:** سطح لازم برای بازی یک کلاس با ظرفیت ۲۴ نفر پیش‌بینی شده است؛ لذا در مدارس ابتدایی برای دوره اول ۱۱۰ متر مربع و برای دوره دوم ۱۳۶ متر مربع و در مدارس متوسطه برای دوره اول ۳۶۰ متر مربع¹ و برای دوره دوم ۵۸۹ متر مربع² در نظر گرفته شده است.

1- ابعاد زمین والیبال

2- ابعاد زمین بسکتبال

- فضای سبز

فضاهای سبز به منظور ایجاد تهویه طبیعی و تولید و تلطیف هوا و ایجاد سایه در فضاهای باز مدرسه و کاهش آلودگی های صوتی، محیطی، محیط زیست و ایجاد روحیه شادی و نشاط در دانش‌آموزان و کارکنان در مدارس و دانشجویان در دانشگاه در نظر گرفته می‌شود که در بعضی از موارد به عنوان فضاهای کمک آموزشی در اختیار استفاده کنندگان قرار می‌گیرد.

- فضای سبز: سرانه لازم برای فضای سبز محوطه بخش‌های مختلف تحصیلی حداقل ۵/۰ متر مربع به ازای هر دانش‌آموز محاسبه گردیده است.

- فضای توقف وسایل نقلیه

فضایی است جهت پارک وسایل نقلیه کارکنان، دوچرخه، موتور دانش‌آموزان، دانشجویان و وسایل نقلیه عمومی که برای سرویس ایاب و ذهاب دانش‌آموزان در نظر گرفته می‌شود.

- کتابخانه

فضایی است فرهنگی، پژوهشی و علمی مجهز به امکانات و فناوری‌های روز که جهت پاسخگویی به نیازهای مطالعاتی، آموزشی و پژوهشی و پرکردن اوقات فراغت دانش‌آموزان و در صورت امکان اهالی محله مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد.

ظرفیت سالن کتابخانه برای استفاده هم‌زمان دانش‌آموزان یک کلاس، ۲۴ نفر می‌باشد. ظرفیت کتاب برای کتابخانه، به ازای هر دانش‌آموز حداقل ۱۵ جلد کتاب بوده که ابعاد و اندازه تجهیزات با توجه به ظرفیت در هر مدرسه ۶ و ۹ و ۱۲ و ۱۵ و ۱۸ کلاسه به ترتیب ۲۱۶۰ و ۲۲۴۰ و ۴۳۲۰ و ۵۴۰۰ و ۶۴۸۰ جلد کتاب می‌باشد.

سالن اجتماعات

مکانی است منطبق با اهداف تربیتی که برای برگزاری مراسم و فعالیت‌های برنامه مدارس و در صورت نیاز اهالی محله از جمله برگزاری سخنرانی و میزگرد، برنامه‌های فرهنگی مانند نمایش فیلم، تئاتر و آموزش‌های خانواده جهت تعامل، تبادل نظر، بالا بردن سطح آگاهی فرهنگی و اجتماعی در نظر گرفته می‌شود.

- فضاهای اداری

به فضاهایی گفته می‌شود که جهت برنامه‌ریزی، کنترل، مدیریت، نگهداری اسناد و ارتباط و تعامل با همکاران، دانش‌آموزان، دانشجویان و مراجعه کنندگان، که دارای امکانات و تجهیزات لازم بوده و شامل اتاق مدیر، معاون، امور دفتری، چاپ و تکثیر، بایگانی، مدیر دروس، اتاق معلمان، اتاق ملاقات والدین، اتاق جلسات انجمن اولیا و مربیان و ... می‌باشد.

سرویس بهداشتی

واحد شمارش سرویس بهداشتی، چشمه می‌باشد و آن عبارت است از یک دستگاه کاسه توالت (شرقی با فرنگی) که به وسیله لوله‌کشی‌های لازم به شبکه انتقال فاضلاب (دفع فاضلاب و یا چاه جذبی) مرتبط می‌گردد. ظرفیت سرویس‌های بهداشتی دانش‌آموزان برای دوره‌های مختلف تحصیلی، براساس نیاز هر کلاس به یک سرویس، برای بخش کارکنان، به ازای هر ۶ کلاس یک سرویس و پیش‌بینی یک سرویس بهداشتی ویژه معلولین در کلیه مدارس تعیین گردیده است.

- فضاهای ارتباطی

به فضاهای آموزشی اتلاق می‌شود که جهت ارتباط و دسترسی آسان و ایمن دانش‌آموزان به فضاهایی مختلف و طبقات به یکدیگر و همچنین فضاهای تقسیم و ورودی، راهرو، راه‌پله، آسانسور و خرپشته و ... را شامل می‌شود.

۱- عرض راهروها در مدارس چهار کلاسه باید $4/2$ متر باشد و به ازاء هر کلاس بیشتر ۲۰ سانتی‌متر به عرض آن اضافه شود.

۲- سطح راهروها برای ۸ تا ۱۵ کلاس ۱۰٪ تا ۲۷ کلاس ۱۲٪ و تا ۲۶ کلاس ۱۴٪ و بیشتر از آن ۱۵٪ کل سطح زیر بنا.

۳- سطح راهروها برای دوره‌های دبیرستان تا ۱۲ کلاس ۱۲٪ و بیشتر از ۱۲ کلاس ۱۵٪ کل سطح زیربنا.

۴- راهروهای ارتباطی ساختمان‌ها که در فضای آزاد قرار گرفته‌اند باید سرپوشیده باشند، از این راهروهای سر پوشیده می‌توان در فصول سرد و در مواقع بارندگی به عنوان فضای تفریح استفاده می‌شود.

